

2

LIMBA ROMÂNĂ ȘI CITIREA

Elena Piligaci, Ana Magas, Elena Scripa

2019

Elena Piligaci, Ana Magas, Elena Scripa

LIMBA ROMÂNĂ ȘI CITIREA

CLASA A **2** -A
Partea 1-a

ДЕРЖАВНИЙ ГІМН УКРАЇНИ

Музика *Михайла Вербицького*
Слова *Павла Чубинського*

Ще не вмерла України і слава, і воля,
Ще нам, браття молодії, усміхнеться доля.
Згинуть наші воріженьки, як роса на сонці.
Запануєм і ми, браття, у своїй сторонці.

Приспів:

Душу й тіло ми положим за нашу свободу,
І покажем, що ми, браття, козацького роду.

Elena Piligaci, Ana Magas, Elena Scripa

LIMBA ROMÂNĂ ȘI CITIREA

Manual pentru clasa a 2-a a școlilor de învățământ general
cu predarea în limba română

(în 2 părți)

Partea 1-a

*Recomandat de Ministerul Învățământului
și Științei al Ucrainei*

Львів
Видавництво «Світ»
2019

УДК 811.135.1(075.2)
ПЗ2

*Рекомендовано Міністерством освіти і науки України
(наказ МОН України від 28.03.2019 № 407)*

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

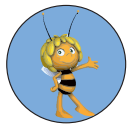
Semne convenționale

— Scrie!

— Lucrează
în perechi!

— Descoperă!

— Temă pentru
acasă!

— Citește!

— Reține!

Пілігач О. Г.

ПЗ2 Румунська мова та читання : підруч. для 2 кл. з навч. румунською мовою закл. заг. серед. осв. (у 2-х частинах) : ч. 1 / О. Г. Пілігач, Г. І. Марас, О. К. Скрипа. – Львів : Світ, 2019. – 128 с.

ISBN 978-966-914-181-1

ISBN 978-966-914-182-8 (Ч. 1)

УДК 811.135.1(075.2)

ISBN 978-966-914-181-1
ISBN 978-966-914-182-8 (Ч. 1)

© Пілігач О. Г., Марас Г. І., Скрипа О. К., 2019
© Чернишева Т. С., ілюстрації, 2019
© Штурма М. С., обкладинка, 2019
© Видавництво «Світ», оформлення, 2019

Bun găsit, școală!

Dragi școlari din clasa a 2-a!

Acest manual de **limba română** va fi pentru tine un bun prieten cu care vei călători prin minunata lume a cuvintelor **limbii noastre**, spre a cunoaște ceea ce scriitorii ne dăruiesc — comoara **literaturii române**.

Dezleagă exercițiile și jocurile propuse; încearcă să înțelegi regula propusă la temă, și lecția de limba română va deveni o adevărată sărbătoare plină de descoperiri și surprize.

Cu fiecare regulă bine înțeleasă, vei deveni mai bogat și mai înțelept.

Fii sârguincios, dacă vrei să-i fii cărții prieten adevărat!

Spor la învățătură!

Cu drag autorii

I. RECAPITULARE. FONETICA. SUNETELE VORBIRII. LITERELE

ALFABETUL

Ce e alfabetul oare?
Șir de puișori în soare?
Stolul alb de porumbei?
Sau pe câmp turmă de miei?
Licurici sunt sau mărgele
Literale subțirele?
Ce e alfabetul oare?
Cred că e un fel de cheie,
Năzdrăvană și anume
Să deschidă porți în lume.
Și din copil răsfățat
Să devii un învățat.

1. Citește alfabetul limbii române:

a A (a)	e E (e)	j J (je)	p P (pe)	ț Ț (țe)
ă Ă (ă)	f F (f)	k K (ca)	q Q (chiu)	u U (u)
â Â (â)	g G (g)	l L (le)	r R (re)	v V (ve)
b B (be)	h H (h)	m M (me)	s S (se)	w W (duble ve)
c C (ce)	i I (i)	n N (ne)	ș Ș (șe)	x X (ics)
d D (de)	î Î (î)	o O (o)	t T (te)	y Y (igrec)
				z Z (ze)

2. Învăță alfabetul în ordinea scrisă mai sus.

Literele aranjate în ordinea de mai sus, alcătuiesc **alfabetul**.

În limba română alfabetul este alcătuit din 31 de litere.
Sunetele se rostesc și se aud. Literale se scriu și se văd.

3. Aranjează cuvintele în ordine alfabetică:

Septembrie, toamnă, școală, alfabet, fructe, legume, bogată.

• Alcătuieste două propoziții despre toamnă. Folosește imaginea:

4. Citește fiecare cuvânt de la dreapta la stânga. Scrie perechile de cuvinte obținute, după modelul: car – rac:

Cos, dar, dac, dor, pod, pas, sar, soc, toc.

5. Înlocuiește prima literă din fiecare cuvânt dat, cu alte litere, pentru a obține cuvinte noi:

Mură, car, vară.

Model: vin, fin, lin, pin, din, țin.

6. Scrie cuvintele date în ordine alfabetică:

Car, par, măr apă, sac, rac, bac, era, lac, nuc, toc, ou, șal, fir, joc, dar, zar, urs, vas.

SILABA. DESPĂRȚIREA CUVINTELOR ÎN SILABE

1. Indică numărul silabelor din care este alcătuit fiecare cuvânt:

copac

macara

plecare

anul

tren

zidurile

umbrelă

grămadă

covrigei

Cuvintele sunt alcătuite din silabe. **Silaba** este o parte a cuvântului care se rostește printr-o singură deschidere de gură.

2. Desparte cuvintele în silabe:

Acum, om, cenușă, mere, poveste, săniuță, car, veselie.

3. Alcătuieste și scrie cât mai multe cuvinte cu ajutorul silabelor:

Te, car, turi, mu, ră, nă, zâ, log, ta, ca, tu, re, fiu.

4. Transformă cuvintele alcătuite dintr-o silabă în cuvinte cu două silabe, după modelul:

car — carul

nor —

lan —

om —

sat —

nuc —

vas —

mac —

lac —

5. **Joc:** Propoziții-surpriză!

Alcătuieste câte două propoziții în care toate cuvintele să aibă câte una, două sau trei silabe.

Exemple: Am un măr mic. (1 silabă)

Ana are prune. (2 silabe)

Adina culege cireșe. (3 silabe)

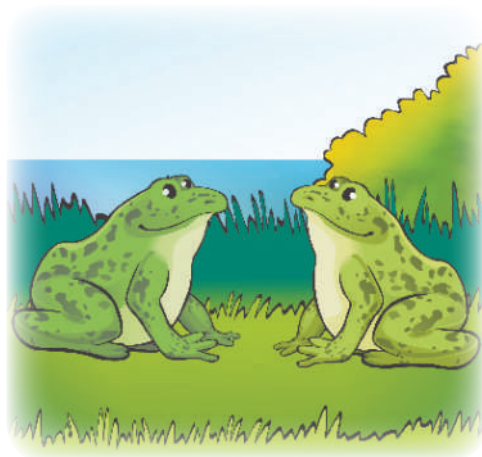
O literă din cuvânt nu poate fi trecută singură dintr-un rând în altul.

6. Rostește, silabisind următoarele versuri:

Patru broaște și-un brotac
Stau la sfadă: Oac! Oac! Oac!

Alte broaște se adună,
Fac un cor sub clar de lună.
De vei asculta un pic,
Poți să înțelegi ce zic.
Șade barza pe cuiabar
Și numără ouăle:
Unu, doi, trei, patru, cinci,
Șase, șapte, opt, nouă, zece,
Un pahar cu apă rece,
Unul trebuie să plece.

7. Completează cuvintele cu silaba care lipsește:

Du...nică, si...bă, școa..., ma...nă, ...șină, ...părăție,
ves..., gean..., ...levizor, floa... .

SUNETUL ȘI LITERA. VOCALE ȘI CONSOANE

Vocalele sunt sunete care se pronunță ușor, fără ajutorul altor sunete.

Vocalele: a, ă, â, (î), e, i, o, u.

Consoanele sunt sunete care se pronunță cu ajutorul unor vocale.

Consoanele: b, c, d, f, g, h, j, k, l, m, n, p, q, r, s, ș, t, ț, v, w, x, y, z.

1. Subliniază cu o linie vocalele și cu două linii consoanele din următoarele cuvinte:

Pace, soare, porumbel, fericire, copilărie.

2. Stabilește, după modelul de mai jos, numărul vocalelor și consoanelor din următoarele cuvinte:

Aurel, militar, camion, propoziție, copil, cuvinte, tractor, codru.

Model: Aurora — 4 vocale, 2 consoane.

3. Separă vocalele și consoanele din următoarele cuvinte după modelul dat:

Casele, grâne, Adriana, elev, cameră, televizor, șoricel.

Model: Aurelia — vocale: **a, u, e, i, a**; consoane: **r, l**.

4. Determină numărul literelor și sunetelor în cuvinte.

Putere, cunoștințe, copiilor, mere, miere.

5. Stabilește numărul vocalelor și consoanelor din cuvinte.

Alfabet, caiet, școală, elev, stăruitor, talentat.

II. ORTOGRAFIA GRUPURILOR DE LITERE ȘI CUVINTE

SUNETUL ȘI LITERELE Î ȘI Â

îngeri

pâine

Literele **î** și **â** redau același sunet.

Litera **î** se scrie:

- ▶ la începutul cuvântului (*împărat, înger, întâi*)
- ▶ la sfârșitul cuvântului (*a coborî, a hotărî*)
- ▶ în interiorul cuvântului în care al doilea cuvânt începe cu litera **î**: (*neîntrecut, bineînțeles, semiîntuneric*).

1. Citește și transcrie cuvintele date.

Mâine, pâine, înainte, a coborî, coborât, hotărât, a cânta.

2. În exemplele de mai jos sunetul **î** se află la începutul cuvântului.

Încălțăminte, îmbrăcăminte, încercare, încălzire, încăpere.

3. În următoarele exemple **î** se află la sfârșitul cuvântului. Transcrie și reține.

A hotărî, a coborî, a zăvorî, a târî, a se mohorî, a izvorî.

Litera **â** se scrie numai în mijlocul cuvintelor.

4. Observă unde este scrisă litera **â** în următoarele exemple. Transcrie câteva cuvinte la alegere.

Mâine, câine, mână, cântec, pământ, cuvânt, sâmbătă, fântână.

5. Completează propozițiile înlocuind punctele cu **î** sau **â**.

Mă plimbam ...mpreună cu tata prin cr...ngul de l...ngă lac. Deodată, dintr-un tufiș, a sărit un ghemotoc de blăniță albă și pufoasă. Era un iepuraș. Am ...ncremenit de teamă să nu-l speriem. Se sprijinea pe lăbuțele din față gata oric...nd, să ț...șnească la cel mai mic foșnet. Cu urechile ciulite, atent la oricare mișcare, s-a ...ndreptat spre un copăcel și a ...nceput să roadă coaja t...nără și mustoasă.

...mi place iepurașul pentru că este un animal gingaș și drăgălaș.

6. Scrie câte trei cuvinte pentru fiecare caz:

- cu **î** la începutul cuvântului;
- cu **î** la sfârșitul cuvântului;
- cu **â** în interiorul cuvântului;
- cu **î** în interiorul cuvântului.

PRONUȚAREA ȘI SCRIEREA CORECTĂ A GRUPURILOR DE SUNETE (LITERE) IA, EA ȘI IE

1. Citește textul. Observă cum se pronunță grupurile de sunete **ia** și **ea**.

Pe **iana** am întâlnit-o în poiana din pădure. **Ea** ședea pe **iarba** deasă. Privea muntele de **piatră** care veghează, parcă, liniștea înălțimilor.

- * se scrie **ia** și se pronunță **ia** (**i** — este vocala care se rostește scurt) în cuvintele: *poiană*, *iarbă*, *piatră*;
- * se scrie și se pronunță **ea** în cuvintele: *leana*, *ședea*, *deasă*;
- * se pronunță **ia** și se scrie **ea** în cuvântul *ea*;
- * **ia** se transformă în **ie** dacă denumește mai multe obiecte: *poiană* – *poiene*, *iarbă* – *ierburi*, *piatră* – *pietre*.

2. Citește, apoi transcrie în caiete cuvintele. Observă că grupul **ea** se află după o consoană.

Seară, ceai, cafea, catifea, deal, tăcea, canapea, vopsea, viorea.

După o consoană se scrie și se pronunță **ea**: *acea*, *deal*, *leac*.

- 3.** Citește cuvintele de mai jos, rostind clar grupul de sunete **ia** după consoanele **b, p, m, v, f**. Observă cum se rostesc și se scriu cuvintele din paranteze.

Biată (biete), viață (vieți), piatră (pietre),
dezmiardă (dezmierd), amiază (amiezi).

- 4.** Completează propozițiile cu ajutorul cuvintelor date.

Alin privea pe...	ploaie
Bunica locuiește în orașul...	fereastră
Băieții ... au fost în luncă.	lalta
Noi am ieșit la plimbare prin...	aceia

- 5.** Completează cuvintele cu grupurile de sunete **ea, ia, ie**.

Jen... și Andre... au ...șit ...ri la plimbare în parc să admire frumuseț... naturii. Au cules frunze multicolore din ...rba verde.

De la ei putem învăța să fim curajoși și să ne prețuim v...ța.

- 6.** Scrie **ea** sau **ia**:

Ț...vă, g...m, ...rbă, p...ță, cart..., reț..., p...tră, f...ră, c...rtă,
feme..., am...ză, v...ță.

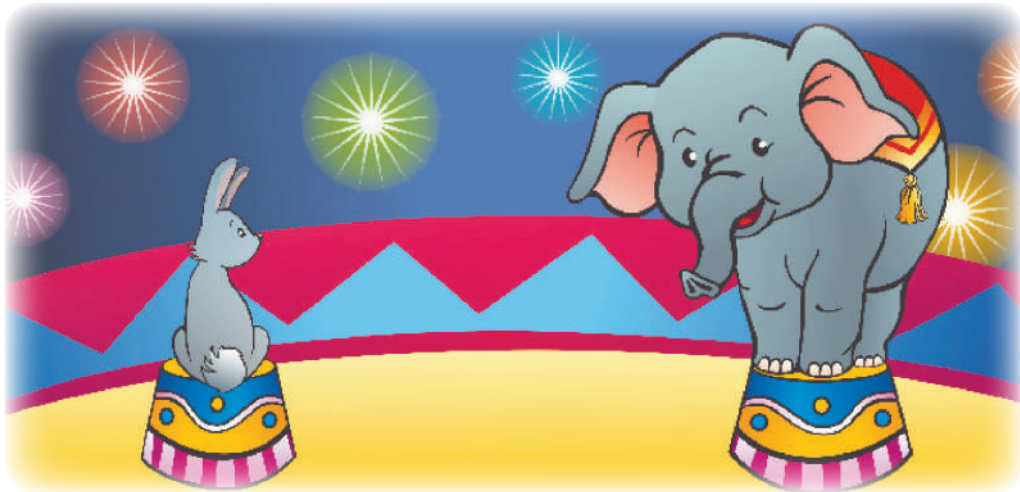
GRUPUL DE SUNETE (LITERE) IE.

SUNETUL ȘI LITERA E

1. Citește, pronunțând corect cuvintele evidențiate.

Ieri am fost la circ. Am văzut un iepuraș și un elefant. Elefantul era uriaș.

Aceste cuvinte se rostesc la fel, dar se scriu diferit.

- ▶ În cuvintele *ieri*, *ieपुरaș* se scrie și se rostește *ie*.
- ▶ În cuvintele *el*, *era* se scrie *e*, dar se rostește *ie*.
- ▶ În cuvântul *elefant* se scrie și se rostește *e*.

2. **Observă!** Grupul de sunete *ie* la început de cuvânt se scrie și se rostește *ie*. Transcrie cuvintele.

Ied, iepure, ieftin, ierbar, ieri, a ierna, a ierta, iertare, iertăciune, Ieremia, a ieși, ieșire, iezi.

Citește și transcrie cuvintele.

3. Citește cuvintele. Transcrie-le și subliniază litera *e*.

Ecou, ecran, ecuator, elev, Elena, erou, Europa, Eugenia.

4. Citește și copie cuvintele. Subliniază — **ie** și **e**:

- a) ied, ieri, ieșire, iertare, iepure
b) el, ești, eram, epocă, ecran.

5. În cuvintele de mai jos rostește clar sunetul **e** după silaba terminată în vocală. Transcrie 4 cuvintele. Reține scrierea lor corectă.

Aer, aeroplan, poet, idee, alee, licee, influență, duel, duet, needucată, muzee, tranșee, poem, poezie, dumnezeiesc.

6. Rostește corect cuvintele în care **ie** urmează după consoanele **b, p, m, f, v**.

Biet, miel, fier, fierbe, fierbinte, piele, piept, piere, pieptene, miere, pierde, pietriș, mierlă, miercuri, pietricică, pieptar, miez, pieziș, viespe, viețuitoare.

7. Completează cuvintele, înlocuind punctele cu **ie** sau **e**.

- a) ...lena ...ste o ...levă stăruitoare.
b) ...purele este un animal ...rbivor.
c) ...l a citit povestea lui I. Creangă «Capra cu trei ...zi».
d) ...ri am fost la muzeu.

GRUPURILE DE SUNETE OA, UA, UĂ

soare

steaua

plouă

1. Rostește clar cuvintele. Scrie-le în caiet. Subliniază grupurile de sunete **oa, ua, uă**.

Surioară, prețioasă, valoare, oare, oameni, canapeaua, șoseaua, două, plouă, nouă, ouă, rouă, vouă.

Fiecare grup de sunete **oa**, **ua**, **uă** face parte dintr-o singură silabă

2. Citește textul. Împarte în silabe cuvintele care conțin grupul de sunete **oa**.

Era foarte interesant să lucreze cu mămica în grădină. Ea știa numele tuturor plantelor și despre fiecare din ele mai povestea și câte o istorioară frumoasă. Așa că Tincuța a fost tare bucuroasă.

(Raisa Lungu)

3. Transcrie textul. Completează cuvintele cu grupul de sunete **oa**.

Frunzele de mesteacăn seamănă cu niște inimi frum...se.

Ele privesc în t...te părțile, pentru că așa sunt așezate.

Unele văd cum răsare s...rele, altele cum apune.

Fiecare frunzuliță povestește în ș...ptă celorlalte, ce a văzut.

Și t...te împreună ascultă bucur...se cântecul privighetorii.

(după D. Gabe)

4. Transformă cuvintele după modelele date:

a) oi — oaie

boli, ploii, școli, foi, flori, viori, ciori, ninsori;

b) frumos — frumoasă

melodios, respectuos, politicos, alunecos, curajos.

5. Împarte cuvintele în silabe și subliniază grupurile de vocale:

Sfioasă, reproșează, cărăruie, iarbă, coapte, tăiate, scânteiază, mlădioasă, curajoasă, curioasă, mătăsoasă.

6. Transformă după modelul dat:

Ață, brânză, ban, frunză, ochi, cap, frig, ger, fier.

Model: os — osoasă

GRUPURILE DE SUNETE CE, CI, CHE, CHI

Arici

Arici

1. Citește dialogul. Găsește grupurile **ce**, **ci**:

- Unde pleci tu, moș Arici?
- În orașul Ghidighici!
- Dar ce cauți pe aici?
- Mi-am pierdut vreo trei amici!
- Cine sunt ai tăi amici?
- Toți copiii — mari și mici!

(G. Ciocoi)

2. Citește cuvintele. Observă ce literă urmează după grupul de litere **ce**. Transcrie trei cuvinte la alegere.

Abecedar, accelerat, accent, aceea, ocean, concert, cucerire, cancelarie, francez, gândăcel, decembrie, dulceață, aceasta.

În cuvinte se scrie grupul de litere **ce**, dacă după el urmează vocala **a** (aparținând aceleiași silabe): *ceas, ceară, ceartă*.

3. Citește cuvintele în care **ce** se află la sfârșitul lor. Scrie 3 cuvinte.

Ace, aduce, cruce, conduce, dulce, șoarece, pânțece, pădurice, voce, trece, tace, rece, pace, orice, orișice.

4. Citește, apoi transcrie cuvintele de mai jos în care grupul de litere **ci** se află la început de cuvânt.

Cireș, ciocârlie, cioară, ciot, circ, cititor, ciudă, ciubotar, ciubotă, ciufulit, civilizată, circulă.

În cuvinte se scrie grupul de litere **ci**, dacă după el urmează vocala **o** (aparținând aceleiași silabe): *ciorap, picior*.

5. Citește, apoi transcrie cuvintele în care grupul de litere **ci** se află în mijlocul lor:

Electrician, bicicletă, cauciuc, fecior, fecioară, exercițiu.

6. Citește, apoi transcrie cuvintele în care grupul de litere **ci** se află la sfârșit:

Aici, arici, atunci, cincii, darnici, a boci, a încălci, a luci, deci.

Înainte vocalei **a** se pronunță și se scrie **che**: *cheamă*. Fac excepție cuvintele: *chiar*, *chiabur*. Înainte vocalei **o** se scrie, de regulă, **chi**: *chior*, *chioară*.

7. Citește și observă că grupul de litere **che** se află la începutul, în interiorul, la sfârșitul cuvântului. Subliniază «che»:

- a) Chenar, chemare, chef, chefir, chei, chec, cheltuială.
b) Anchetă, baschet, a descheia, încheșat, ochelari, orchestră.
c) Pereche, ureche, veche, ridiche.

8. Citește, apoi transcrie cuvintele, subliniind grupul de litere **chi**:

Chiar, chibrit, chibzuială, chiciură, chip, chică, chilie, chinez, chimie, chilipir, chin.

9. Completează enunțurile folosind cuvintele din paranteze:

- Mirela a primit în dar o _____ de _____.
- Biserica satului are un clopot _____.
- Anotimpul _____ al anului e pe sfârșite.
- Urșii polari stau pe _____ de gheață.

(*banchize*, *rece*, *pereche*, *vechi*, *cercei*)

GRUPURILE DE LITERE **GE, GI, GHE, GHI**

gene

girafă

ghem

ghindă

1. Citește, apoi transcrie cuvintele. Observă că grupul de litere **ge** se află la începutul lor:

Ger, geam, geană, geantă, gen, german, George, general, geografie, geograf, geros, generos.

2. Citește, apoi transcrie cuvintele. Observă că grupul de litere **ge** se află în interior:

Ager, fulger, legendă, alegere, săgeată, mărgea, amăgeală.

3. Citește, apoi transcrie cuvintele. Observă că grupul de litere **ge** se află la sfârșitul cuvântului:

Ajunge, merge, înțelege, minge, plânge, sânge, alege, frige, împinge, smulge, rege, stinge.

În cuvinte se scrie grupul de litere **ge**, dacă după el urmează vocala **a** (aparținând aceleiași silabe): *săgeată, geantă, geam*. Fac excepție cuvintele: *geografie, geometrie, geologie, geolog, geograf, George, Georgeta*. Ele se scriu cu **ge** înainte de **o**.

4. Citește, apoi transcrie cuvintele. Observă că grupul de litere **gi** se află la începutul în interiorul cuvântului:

a) Gimnastică, gimnaziu, gigant, gingaș, gingășie, girafă, Gică.

- b) Argilă, energie, igienă, contagios, pagină, lungime, îndrăgit, argint, frigider, agitație.
- c) Mergi, fugi, fulgi, mulgi, dungi, tragi, fragi, fagi, mingi, magi.

5. Transcrie cuvintele și subliniază grupul de litere **ghe**.

Gheară, gheață, gheată, ghețar, ghețuș, ghem, ghemotoc.

Înainte a vocalei **a** se pronunță și se scrie **ghe**: gheară. Face excepție cuvintul: *maghiar*. Înainte a vocalei **o** se scrie, de regulă, **ghi**: *ghiont*, *ghioagă*. Fac excepție cuvintele: *Gheorghe*, *Gheorghiuță*, *Gheorghiu*.

6. Citește, apoi transcrie cuvintele în care grupul de litere **ghi** se află la începutul cuvintelor:

Ghicitoare, ghimpe, ghindă, ghinion, ghiocel, ghiozdan.

7. Citește, apoi transcrie cuvintele cu grupul de litere **ghi** ce se află în interiorul și sfârșitul cuvintelor:

Anghină, frânghie, înghimpat, maghiar, neghină, pojghiță, înghițitură, sughiț, Gheorghiuță, Loghin, Gherghina, unghie, unghi, triunghi, dreptunghi.

8. Desparte în silabe cuvintele:

Privighetoare, verighetă, degete, fulger, regină, ginere, gingie, ghiduș.

9. Completează enunțurile, folosind cuvintele din paranteze:

- Angela _____ mure și _____.
 - _____ însoțește grupul de excursioniști.
 - _____ a ajuns în _____ pisicii.
 - _____ și _____ sunt _____ de clasă.
- (ghidul, ghearele, Gina, culege, Geta, fragi, ghemul, colege)

PRONUȚAREA ȘI SCRIEREA GRUPURILOR DE SUNETE **CS** ȘI **GZ** CARE SE SCRIE PRIN LITERA **X**

- Se scrie **x** și se pronunță **cs** în cuvinte ca:
a exagera, expediție, explozie, pix ș. a.
- Se scrie **x** și se pronunță **gz** în cuvinte ca:
exercițiu, exemplu ș. a.
- Se scrie **cs** și se pronunță **cs** în cuvinte ca:
Vasile Alecsandri, rucsac, ticsit, îmbâcsit, cocs ș. a.

1. Citește cuvintele, rostind clar grupul de sunete **cs** scris prin litera **x**.

Axă, claxon, a claxona, a exagera, excavator, excelent, a exclama, excursie, a expedia, experiență, a explica, expoziție, a exporta, a exprima, expunere, exterior, lux, Maxim, maxim, mixt.

2. Citește cuvintele de mai jos, rostind clar grupul de sunete **gz** redat prin litera **x**.

Exact, exactitate, inexactitate, examen, a examina, examinare, execuție, exemplar, exemplu, exercițiu, a exista, existență.

- Cu cuvintele evidențiate alcătuiește enunțuri.

3. Desparte în silabe cuvintele:

Explicație, taximetrist, taxă, Alexandria, xilofon.

4. Completează propozițiile, alegând varianta corectă din paranteze.

- Vasile _____ a scris multe poezii.
- Podul casei este _____ de cărți vechi.
- _____ avea un _____ încăpător.

(*tixit/ticsit; Alexandri/Alecsandri;
ruxac/rucsac; excursionistul/ecscursionistul*)

5. Citește și evidențiază cuvintele unde se întâlnește litera **x**.

În timpul orei

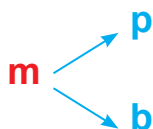
Elevii sunt la lecție. Doamna învățătoare le cere să transcrie un text alcătuit din cincisprezece cuvinte. Alexandru termină primul. El spune:

— Eu am terminat de scris, doamna învățătoare!

— E bine să te verifici singur. Numai așa vei avea cât mai puține greșeli de exprimare și scriere corectă.

— Alexandru citește din nou textul. Scrie și două exemple despre excursia făcută.

SUNETUL (LITERA) M ÎNAINTE DE B ȘI DE P

bom**bo**ane

lamp**ă**

1. Citește următoarele cuvinte:

Dumbravă, ambalaj, combină, bumbac, bomboană, schimbă, emblemă, împărat, șampanie, lampă, timpuriu, cimpanzeu, împărțire, compunere, cumpărător.

Înainte de consoanele **b** și **p** se scrie și se rostește întotdeauna **m** și nu **n**. De exemplu: *câmp*, *septembrie*, *campion*, *bombă*.

2. Scrie în locul punctelor litera **m** sau litera **n**:

Î...părăteasă, î...vățător, a...bițios, î...dată, ca...pion, î...pletitură, ci...poi, î...frunta, a...puta, i...ventator.

3. Alege cuvintele care conțin grupurile **mp**. Alcătuieste cu ele propoziții:

Excursie, umblă, dealuri, bumbac, împărăție, poieniță, ambulanță.

4. Scrie câte patru cuvinte în care să se afle grupurile **mp** și **mb**. Desparte cuvintele în silabe.

5. Din cuvintele date, alcătuieste altele noi, care să înceapă cu **îm**:

Pădure, boboc, belșug, bătrân, podoabă, părți, blând.

6. Formează cuvinte noi, după modelul:

piatră — împietrit

brooadă — _____

bătrân — _____

barcă — _____

pachet — _____

boboc — _____

belșug — _____

7. Ordonează cuvintele și vei obține propoziții:

- umblă, îmblănite, cu, Împăratul, îmbrăcat, haine;
- face, Elefantul, circ, tumble, la, Trompișor.

8. Scrie corect cuvintele de mai jos adăugând litera care lipsește **m** sau **n**:

U...plut, î...rădăcinat, î...pânzit, î...pădurit, u...bră,
î...nourat, î...plinit, co...curs, co...bină.

CONSOANELE DUBLE **CC, NN, RR, SS**

Consoanele duble se pronunță și se scriu în silabe diferite: *suc-ces, ac-cent, în-no-da*.

1. Formează cuvinte după modelul dat, pornind de la:

în + negru —

în + nămol —

în + nor —

în + nod —

2. Observă cum s-au format cuvintele scrise cu consoanele duble **ss** și **rr**.

Maria a participat la olimpiada interregională de matematică. Noi am călătorit cu expresul transsiberian.

3. Desparte în silabe cuvintele, apoi grupează-le după numărul de silabe:

Succes, accesări, succesiune, accent, accentuat, neaccentuat, accident, occidental, accidentați.

4. Transcrie doar cuvintele care conțin consoane duble.

În curând se înnoptează și cerul pare înnorat. Văile sunt înnegurate. Poteca a devenit inaccesibilă. Noi am grăbit mersul. Aerul tare ne înnoia forțele. Înaintam cu atenție. Noi nu aveam nevoie de accidente.

5. Copiază cuvintele de mai jos și subliniază consoanele duble:

Înnegrit, înnodat, înnoit, accident, acces, înnăscut, interraional, transsiberian, accesibil, accent, occidental.

6. Alcătuieste enunțuri cu câteva din cuvintele de mai sus.

VOCALELE DUBLE EE, II, OO, UU

1. Citește cuvintele de mai jos. Rostește clar vocalele duble ee, ii, oo, uu.

alee, creez, coreeni, licee, liceeni;
conștiință, ființă, fiindcă;
cooperare, coordonare, zoologie, zootehnie;
continuu, încontinuu.

Vocalele duble se pronunță și se scriu în silabe diferite: *li-ce-e, zo-o-lo-gi-e, a-le-e*.

2. Citește cu atenție cuvintele date mai jos. Demonstrează cum s-au format cuvintele după modelul următor:

Model: re+educat, ne+exprimat
A reeduca, a reexamina, neeficient, neexistent, reeditat.

3. Citește cuvintele de mai jos. Transcrie-le în caiet împărțindu-le în silabe:

Model: conștiință — con-ști-in-ță.
a) conștiincios, cuviință, desființat, ființă, fiindcă, știință;
b) cooperare, coordonare, zoologie, zootehnie, zoolog;
c) alee, idee, tranșee, creez, Marea Egee.

4. Scrie, după modelul dat, cuvintele cu înțeles opus.

Model: eficient — neeficient.
Examinat, educat, echilibrat, editat.

5. Desparte în silabe cuvintele, apoi alcătuiește propoziții doar cu cele formate din trei silabe:

Fiindcă, înnorată, zoologică, înnoptat, acces.

6. Alege și scrie corect cuvintele despărțite în silabe:

a-le-e / ale-e; fiin-ță / fi-in-ță; ac-ce-sa-re / acce-sa-re;
zo-o-lo-gi-e / zoo-lo-gi-e; ne-accen-tu-a-tă / ne-ac-cen-tu-a-tă;
ști-in-ță / știin-ță; mu-zee-le / mu-ze-e-le; înno-ra-tă /
în-no-ra-tă; oc-ci-dent / occi-dent; în-ne-gu-rat / înne-gu-rat

- Alcătuieste enunțuri cu câteva din cuvintele de mai sus.

SUNETUL ȘI LITERA I LA SFÂRȘITUL UNOR CUVINTE

Notă!

Observă trei variante de rostire a sunetului **i** la sfârșitul unor cuvinte:

- ▶ *a adormi* (a-dor-mi), *a croi* (cro-i), *a dori* (do-ri) etc. (**i** — vocală);
- ▶ *ardei* (ar-dei), *bordei* (bor-dei), *foi*, *gunoi* (gu-noi), *clei* (**i** — semivocală);
- ▶ *boboci* (bo-boci), *culegi* (cu-legi), *urechi* (u-rechi) (**i** — nu este sunet).

1. Citește clar cuvintele de mai jos. Distinge după auz sunetul final: vocala **i** și semivocala **i**.

Subliniază vocala **i** cu o liniuță, semivocala **i** — cu două.

Zurgălăi, văi, căi, cai, nai, alei, lei, tei, trei, doi, eroi, noi, gutui, cui, pistrui, lecții, a deveni, a însuși, a citi, a zidi, copiii.

2. În exercițiul precedent ai observat cum se rostesc și se împart în silabe cuvintele cu **i scurt** în final.
Acum citește clar următoarele cuvinte în care **i** final se rostește după o consoană.

- a) albi, corbi, cerbi, hulubi, tu întrebi, tu schimbi, tu te strâmbi, desenezi, pricepi, citești;
- b) boboci, ciuperci, colaci, copaci, dibaci, ghiveci, melci;
- c) cartofi, pantofi, vârfuri, oameni;
- d) colegi, crengi, dragi, dungi, tu alergi;
- e) genunchi, mușchi, ochi, perechi, urechi, vechi;
- f) dreptunghi, triunghi, unghi;
- g) coji, griji, treji, viteji

3. Formați propoziții, unind cuvintele din cele trei coloane.

Balaurii		blânzi
Iepurii		dulci
Boii	sunt	fioroși
Morcovii		fricoși

4. Citește cu atenție textele. Copiază cuvintele scrise cu doi **ii** în caiet și împarte-le în silabe.

- a) Iar în păduri, cu coarne pe spate despletite,
Am cerbii mei și țapii cei negri și țintați,
Am urșii ce-și sug laba în hrubele tihnite.

(Nicolae Labiș)

b) Miei, taurii, bivolii holbară ochii minunați de povestirile lui.

(Vasile Voiculescu)

c) Iepurii, nebunii,
Coarne-n cap își pun.

(George Coșbuc)

5. Transcrie textul. Subliniază cuvintele care se termină cu **i**, **ii** și **iii**.

În clasa noastră toți copiii sunt buni, darnici și grijulii. Se respectă unii pe alții și se ajută reciproc. În timpul orelor elevii sunt atenți la explicațiile doamnei învățătoare. Ea este răbdătoare și ajută copiii atunci, când nu reușesc să înțeleagă materialul.

III. TEXTUL

NOȚIUNE DESPRE TEXT (ÎN VERSURI, ÎN PROZĂ)

1. Citește propozițiile date. Ce semne de punctuație lipsesc.

Vulpea și strugurii

«O vulpe vicleană zărește pe o viță niște struguri mari și copti □

— Ce mai struguri □ Cum să ajung la ei □

A dat vulpea târcoale degeaba □ Ciorchinii erau prea sus □

— Sunt acri □ Și vulpea plecă flămândă □

- Despre cine este vorba în textul de mai sus?
- Ce ni se spune despre vulpe?

Propozițiile de mai sus sunt legate prin înțeles. Împreună ele formează **un text**. Orice text are **un titlu**. Titlul se scrie începând cu literă mare. După titlu nu se pune punct.

2. Citește textul ce urmează. Ce ne comunică acest text?

Puișorii

Rândunelele se pregătesc de plecare. Străbat văzduhul ca niște săgeți.

Pe prispa casei, copilașul urmărește jocul stolului de păsări. Printre ele se află și cei trei pui ai lui. Îi căpătase de la mămica. De era neastâmpărat, ea îi zicea:

— Fii cuminte, dacă vrei să-ți dau puii.

El a fost cuminte. Puii au crescut. Îi cunoștea bine, deși toți semănau între ei. Păsările s-au odihnit puțin. Apoi s-au ridicat deodată toate. Câteva au atins ușor streășina casei. Își luau rămas bun de la el și de la cuibul lor.

(Ștefan Octavian Iosif. «Toamna»)

3. Citește poezia.

Iscoada

De cum s-a ivit lumina, Se-ngrijește gospodina
A ieșit din stup albina, De-nflorește și sulfina.
Să mai vadă, izma-creață Căci plutise vâl de ceață,
A-nflorit de dimineață? Astă-noapte, pe verdeață.

A găsit toată grădina
Înflorită, și verbina,
Și s-a-ntors, după povață,
Cu o probă de dulceață.

(Tudor Arghezi)

Textul în versuri se numește poezie. Mai multe versuri formează o **strofă**.

4. Completează propozițiile.

«Iscoada» de Tudor Arghezi este o _____, alcătuită din trei _____ . Fiecare _____ are _____ versuri.
Propozițiile care sunt legate prin înțeles formează _____ .
Fiecare text trebuie să aibă _____ .

TITLUL TEXTULUI

1. Citește și spune ce e scris în cele două colonițe: șiruri de cuvinte, propoziții sau două texte. Motivează răspunsul și dă un titlu textului.

Toamna a pus stăpânire peste sat. Frunzele copacilor cad arse de brumă. Vulpea mănâncă pește. Iulian joacă fotbal cu colegii. Păsările se pregătesc de zbor. Căldura sobei îi cheamă pe copii în casă.

Frunzele copacilor cad arse de brumă. Le alungă vântul pe poteci. Păsările călătoare au plecat demult în țările calde. Căldura sobei îi cheamă pe copii în casă.

Iarna bate la ușă.

Primăvara bate la ușă.

Cuvintele sau grupul de cuvinte ce prezintă pe scurt conținutul textului se numește **titlu**. Titlul exprimă **tema textului**.

- 2.** Textele «Banca lui Guguță» și «Primăvara» s-au amestecat. Separă-le. Copiază textul care ți-a plăcut mai mult.

Guguță avea o bancă nou-nouță. Simțind că i-a venit timpul, răsare de sub nea ghiocelul. Când auzea clopoșelul, se așeza în bancă și își făcea lecțiile. Pe urmă răsar viorelele și brebeneii. Speriată de atâta verde, violet și siniliu, iarna își ia tălpășița, lăsând primăverii pădurea. Copiii vecinilor se zgâiau prin gard și cât n-ar fi dat să stea și ei în banca aceasta!

- Explică cum ai reușit să despați textele unul de altul.

- 3.** Citește și intitulează textul. Explică cum ai procedat.

De mult timp visau copacii ca în pădurea lor să fie un iaz. Într-o zi câteva sălcii plângătoare s-au înțeles să pună începutul iazului. Și hai să plângă. În curând

au sărit în ajutor, ploile. Iazul creștea văzând cu ochii. Când au venit păsările, au găsit în pădure un iaz de toată frumusețea.

4. Completează textul dat folosind cuvintele din paranteze. Dă textului un titlu.

Norii au acoperit _____. S-a stârnit un _____ puternic. Ploaia a început să cadă cu _____. Cristian privește _____ la vijelia de afară. În casă e cald și bine. Băiatul _____ de la geam. Se gândește că până la vară e multă vreme.

(vânt, cerul, repeziciune, înfricoșat, se îndepărtează)

5. Ordonează propozițiile astfel încât să obții un text.

În loc de sfaturi, le porunci să rupă un mănunchi de nuiele. Un bătrân bolnav își chemă la el feciorii. Niciunul n-a izbutit. Bătrânul a rupt cu ușurință nuielele, una câte una, desfăcând mănunchiul.

În unire stă puterea.

CUM DETERMINĂM TEMA ȘI IDEEA TEXTULUI

Pentru a determina **tema** unui text, trebuie să răspundem la întrebarea: **despre ce e vorba în acest text?**

1. Citește textul și privește desenul.

Gabi și Mircea s-au împrietenit. Ei își fac temele, se plimbă și se joacă împreună.

Ieri au fost la pădure. Acolo, la umbra copacilor, au găsit multe ciuperci. Au umplut coșurile și le-au adus acasă. Au umblat mult prin pădure. Ce îmbujorați erau!

- Despre cine se vorbește în text?
- Dă un titlu textului.
- Ce a vrut autorul să ne spună în acest text?

Textul trebuie să aibă neapărat o **idee**. Pentru a determina ideea textului răspundem la întrebarea: **ce a vrut autorul să ne spună în acest text?**

2. Citește textul. Determină tema, ideea și titlul textului, apoi transcrie-l.

Într-o după-amiază, Nicolae ieși în grădină. Căldura soarelui nu mai dogorea ca acum câteva săptămâni. Deodată, Nicolae își ridică fruntea. De undeva, din coroana stufoasă a dudului, se desprinsese o frunză galbenă. Soarele cobora spre asfințit. Nicolae simți cum i se răcise cămașa pe umeri și pe spinare.

3. Citește textul. Determină tema, ideea și titlul textului.

Lăstarii viței-de-vie au apărut demult, demult. Bătrânii spun că ei au apărut din puterea soarelui și a pământului.

Primii ciorchini erau încărcăți cu bobیțe. Ei creșteau văzând cu ochii. Într-o singură zi, din zori și până în amurg, lăstarii înmugureau, strugurii înfloreau, bobیțele se umpleau cu must și se coceau.

Strugurii care se coceau la răsăritul soarelui căpătau culoarea purpurie a răsăritului. Acei care se coceau în amiaza zilei căpătau culoarea aurie a soarelui. Bobیțele, care se coceau la chindii și în amurg, căpătau culoarea albăstrie-întunecată a înserării.

Astfel, strugurii de poamă aveau culorile soarelui și ale cerului din zilele senine și calde de vară.

(Folclor)

4. Ordonează și scrie propozițiile astfel încât să obții un text. Dă textului un titlu.

L-a salvat un delfin. Din neatenție, băiețelul a căzut în mare. El stătea pe punte departe de mal. Apa era adâncă. A avut noroc. El nu putea să înoate. Odată un băiețel s-a dus la pescuit.

TEXTUL CU DIALOG. SEMNELE DE PUNCTUAȚIE

1. Citește cu atenție dialogul și observă cine vorbește.

— Florine, te-ai spălat pe dinți?
— Păi, m-am spălat aseară, tăticule!
— Eu îi spăl și dimineața. Vezi ce dinți albi am?!
— Tăticule, dar tu ți-i speli de 33 de ani, iar eu, doar de șase!

2. Răspunde la întrebări:

— Cine întreabă?
— Cine răspunde?
— Despre ce vorbesc cei doi?

Dialogul este convorbirea dintre două persoane.
Linia de dialog arată începutul vorbirii fiecărei persoane.

3. Copie textul. Explică folosirea liniei de dialog.

Mama îi spune lui Cornel:
— Să cumperi tot ce am notat pe listă!
— Da, mamă, răspunde băiatul.
— Să fii atent la restul primit!

Semnul **două puncte (:)** se folosește atunci când după cuvintele autorului urmează vorbirea directă.

4. Explică folosirea semnului (:) în exemplele următoare:

a) Prietenii mei sunt: Ionel, Vasilică și Cristian.

În coș am pus: două mere, patru nuci și două pere.

b) Învățătorul întreabă:

— Care sunt cele două cuvinte folosite cel mai des de elevi?

— Cristi răspunde:

— Nu știu.

— Exact! Acestea sunt!

5. Transcrie și reține regulile de scriere a dialogului:

Vrabia și pisicuța

— Vrabie, unde iernezi?

A-ntrebat-o pisicuța.

— Uite, colea, unde vezi!

Îi răspunde vrăbiuța.

— Dar cu cine stai la masă?

A-ntrebat-o pisicuța.

— Cu găinile, pe lângă casă!

Îi răspunde vrăbiuța.

— Noaptea, unde odihnești?

A -ntrebat-o pisicuța.

— Ei, dar multe mai poștești!

Îi răspunde vrăbiuța.

— Spune-mi, noaptea dormi tu bine?

A-ntrebat-o pisicuța.

— Vrei să pui laba pe mine?

Și o șterse vrăbiuța.

TEXTUL POVESTIRE (NARAȚIUNEA)

1. Citește și stabilește ordinea corectă a propozițiilor. Găsește un titlu potrivit.

El îi ceru șoricelului să nu iasă din casă. Motanul pândea. Tatăl plecă după hrană. Cum îl zări, puse laba pe el. Șoarecele îl sărută și porni. Era odată un șoarecele. Curios din fire, șoricelul scoase botișorul afară. Șoricelul neascultător a fost mâncat de motan.

Textul în care se istorisește o întâmplare se numește **povestire (narațiune)**

2. Completează textul folosind cuvinte ce denumesc grade de rudenie potrivite:

Părinții mamei și ai tatălui meu sunt ____ mei. Fratele ta-tei este ____ meu, iar sora mamei este ____ mea. Copiii unchiului și ai mătușii sunt ____ mei, iar mama mamei mele este ____ mea.

3. Privește desenul. Scrie o comunicare. Găsește un titlu potrivit.

4. Citește cu atenție. Întitulează textul. Ordonează alineatele.

A stat nemișcat o bună vreme, apoi a ieșit la iveală: mic, ghebos, îmbrăcat în spate cu haină numai țepi. Abia i se vedeau piciorușele.

Din grădina vecinului a apărut un botișor ascuțit, apoi un cap mic. Doi ochi ca două mărgele negre priveau în toate părțile. Era un arici.

Tare mărunței erau puii, numai cât oul de găină, însă și ei aveau deja hăinuțe de țepi, care să-i apere de dușmani.

S-a oprit, a dat glas, ca un grohăit, abia auzit. Îndată au ieșit de sub frunze patru pui de arici. Adică, era o aricioaică ce-și ducea puii cu ea.

(Ionel Pop)

5. Povestește o întâmplare interesantă de la ziua ta de naștere. Folosește-te de următoarele întrebări:

- Când sărbătorești ziua de naștere?
- Cu cine?
- Când ți-ai petrecut ziua de naștere cel mai interesant?
- Cum visezi să-ți petreci următoarea zi onomastică?

6. Scrie un text despre un prieten după următorul plan:

- Cum îl cheamă și de unde este prietenul tău?
- Cum arată? (ochii, părul, gura, nasul). Ce înălțime are?
- De când sunteți prieteni?
- Povestește o întâmplare în care s-a dovedit că este un prieten bun.
- Cum vă petreceți timpul?
- Îl respectă? Veți rămâne prieteni în continuare?

TEXTUL DESCRIERE

1. Citește textul ce urmează.

Mama este cea mai scumpă ființă.

Inimă ei este fierbinte, iubitoare, sinceră.

Mâinile mamei sunt cele mai frumoase, mai mângâietoare, mai harnice. Ele lucrează din zori până în noapte, pentru a te face fericit.

Ochii mamei sunt adânci, senini, calzi... Toată viața îți luminează calea, fiecare pas, fiecare mișcare.

Vocea mamei este ca melodia primelor flori de primăvară, ca triful privighetorii, murmurul izvorului, ca liniștea dimineții.

- Copiază propozițiile în care sunt descrise: ochii mamei; vocea mamei.
- Descrie chipul mamei tale.

Descrierea este textul în care sunt prezentate trăsăturile caracteristice ale unor persoane, ale unor animale, ale unor obiecte, ale unor priveliști sau fenomene ale naturii.

2. Determină, al cui este portretul.

Este cel mai credincios prieten al omului. El păzește curtea, casa și stăpânul la nevoie.

Stă afară în soare sau frig și latră, când vine vreun străin.

3. Citește următorul text:

L-ați văzut cumva pe Zdreanță
Cel cu ochii de faianță?

E un câine zdrențuros
De flocos, dar e frumos.
Parcă-i strâns din petice,
Ca să-l tot împiedice,
Ferfelitele-i atârnă
Și pe ochi, și pe nara cârnă
Și se încurcă și descurcă,
Parcă-i scos din câlți pe furcă.
Are însă o ureche,
De pungaș fără pereche.

- Poetul Tudor Arghezi a numit poezia «Zdreanță». De ce?

4. Fă o descriere a vietăților de pe imaginile ce urmează:

- Ce au comun și prin ce se deosebesc?

5. Citește exemplele. Transcrie textul-descriere:

- Într-o zi veni la împărat o bătrână albă și zbârcită, ca mine de zbârcită și mică, subțirică, așa ca tine de subțirică. (*Barbu Ștefan Delavrancea*)
- Niculae intră în curtea școlii. Se îndreptă spre grupul fetelor din clasa lui, care jucau ceva. Săreau într-un picior niște pătrățele și semne zgâriate pe pământ. Irina aștepta să-i vină rândul la sărit. (*Marin Preda*)

5. **Joc: «Propoziția buclucașă».** Cuvintele din propozițiile următoare s-au unit. Separă-le și transcrie corect propozițiile. Câte cuvinte ai găsit?

- Păsărileciripesczgribulite.
- Împlacpoveștilecuzânebune.
- Noapțiledeiarănsuntgeroase.

CUVINTE CU SENS ASEMĂNĂTOR. SINONIME

În limba română există foarte multe cuvinte care au formă diferită, dar au sens asemănător.

Aceste cuvinte se numesc **sinonime**.

Cunoscând și folosind cât mai multe sinonime, vorbirea noastră este mai frumoasă, mai expresivă.

Exemplu: teamă-frică, vocabular-lexic.

ardei

chipăruș

castraveți

pepeni

cratiță

oală

romaniță

mușețel

varză

curechi

1. Citește cu atenție propozițiile următoare. Folosește de fiecare dată un alt cuvânt cu sens asemănător.

- Pământul este acoperit de nea. (zăpadă, omăt)
- Veverițele trăiesc în pădurile de fag. (codrii)
- Am sădit un pomușor. (am plantat)
- Colega mea este foarte tristă. (supărată)

2. În locul cuvântului **supărată** folosește cuvintele din paranteză și transcrie apoi textul:

Mama a venit supărată de la serviciu. Ea era supărată pentru că s-a îmbolnăvit fiica. Foarte supărată, i-a povestit medicului. Către seară supărarea s-a prefăcut în bucurie.

(*mâhnită, necăjită, tristețea*)

3. Grupează cuvintele cu același înțeles:

a) dar delicat
mâhnit fereastră
firav trist
geam cadou

4. Citește cu atenție perechile de cuvinte:

auriu — galben	tâlc — înțeles, rost
zadarnic — degeaba	spaimă — groază
mâhnire — supărare, întristare	ursuz — tăcut, retras
durere — suferință, necaz	smerit — supus

Alege patru cuvinte și alcătuieste enunțuri cu ele.

5. Formează perechi din cuvintele cu același înțeles:

ajunge, manual, troiene, sosește, geam, nămeți, carte, oaspeți, înfometat, musafiri, flămând, fereastră

6. Formează și tu cât mai multe perechi de sinonime.

Folosește-te și de dicționar!

CUVINTE CU SENS OPUS. ANTONIME

Antonime se numesc cuvintele care au sens opus.

1. Citește următoarele propoziții. Folosește în locul cuvintelor evidențiate cuvintele cu sens opus.

Ionela trăiește **departe** de școală. Ea se scoală **devreme** și merge **repede** spre școală. Fetița ajunge zilnic printre **primii** elevi din clasă. Doamna învățătoare o **laudă** mereu.

2. **Joc: «Propoziții magice».** Citește cu atenție propozițiile următoare. Vei observa că, deși am folosit cuvinte cu sens opus în alcătuirea lor, sensul propoziției a rămas aceeași.

Eu mă trezesc **întotdeauna devreme**.
Eu nu mă trezesc **niciodată târziu**.

- Încearcă să alcătuiști și tu propoziții magice, folosind următoarele perechi de cuvinte:

aproape — departe, ușor — greu, înalt — scund, înăuntru — afară.

3. Formează perechi de cuvinte cu sens opus:

Bolnav	greu	prieten	scump
bătrân	gros	turbure	dușman
ușor	tână	coboară	limpede
subțire	sănătos	ieftin	urcă

4. Citește textul, punând cuvinte cu sens opus în locul celor evidențiate.

A fost odată un elefant **mic**. El avea o bilă **neagră** pe care o rostogolea. Elefantului îi plăceau poveștile **scurte**.

5. Formează și scrie perechi de cuvinte — antonime.

Frumos, harnic, bun, zi, vesel, alb, mare, curajos, gros, lat, noapte, leneș, urât, trist, rău, negru, mic, subțire, fricos.

V. PROPOZIȚIA. INTONAREA PROPOZIȚIEI

PROPOZIȚIA. LITERA MARE (MAJUSCULĂ) LA ÎNCEPUTUL PROPOZIȚIEI

1. Alcătuieste câteva propoziții în baza desenului. Folosește îmbinările de cuvinte:

Poiana din pădure, băieți și fete, culege flori, culege ciuperci, se joacă, flori galbene și roșii, iarba verde și moale, cerul albastru, fluturi, minge, vrăbiuță.

Oamenii se înțeleg între ei prin **vorbire**. Cu ajutorul vorbirii spunem tot ce gândim. Vorbirea este **scrisă** și **orală**.

2. Precizează, când oamenii se folosesc de vorbirea orală și când — de vorbirea scrisă.

3. Transcrie în caiete versurile de mai jos.

Limba noastră-i o comoară
În adâncuri înfundată,
Un șirag de piatră rară
Pe moșie revărsată.

(Alexei Mateevici)

Vorbirea este alcătuită din **propoziții (enunțuri)**, propozițiile — din **cuvinte**, cuvintele — din **silabe**, silabele — din **sunete**.

Propoziția exprimă un gând terminat. **Primul cuvânt** din propoziție se scrie cu **literă mare (majusculă)**.

4. Completează propozițiile, înlocuind punctele cu cuvinte din paranteze.

a) Noi învățăm într-o ... nouă și frumoasă. Terenul ... este mare. Biblioteca școlii noastre are multe ... interesante. (*școală, cărți, școlii*)

b) Florile..... Copiii..... Vulpea.....
(*este vicleană, sunt gingașe, sunt vioi*)

5. Ordonează cuvintele astfel încât să obții propoziții. Schimbă cuvintele în diferite moduri.

a) geroase, iarnă, sunt, de, nopțile;

b) grai, profesori, sunt, fără, cărțile;

Model: Veverițele jucăușe trăiesc în pădurile de brad.
În pădurile de brad trăiesc veverițele jucăușe.
Trăiesc în pădurile de brad veverițele jucăușe.
Trăiesc veverițele jucăușe în pădurile de brad.

FELURILE PROPOZIȚIILOR DUPĂ SCOPUL COMUNICĂRII

Pentru a spune ce gândim, unim cuvintele în propoziții după sens. **La sfârșitul propozițiilor** se poate scrie unul dintre semnele de punctuație: **punct (.)**, **semnul întrebării (?)**, **semnul exclamării (!)**.

1. Copie textul. Observă folosirea semnelor de punctuație.

Bunicul vrea să citească ziarul. El nu-și găsește ochelarii.
— Ce cauți, bunicule?
— Caut ochelarii. Mi-am pierdut ochelarii! Unde or fi?

2. Descoperă propozițiile. Ce ne comunică ele?

O vulpe flămândă căuta de mâncare îi veni miros de pește ea văzu un car venind pe drum și se lungi la mijlocul drumului.

3. Citește. Dă un titlu textului. Explică intonația fiecărei propoziții.

Un om veni la medic strigând:
— Auleu! Mă doare stomacul!
— Ce ai mâncat, omule?
— Niște plăcinte mucegăite.
— Ia picăturile astea și pune-le în ochi!
— Nu mă dor ochii, ci stomacul, doctore! Greșiți!
— Dacă ochii erau buni, nu mâncai plăcinte mucegăite.
Numai așa vei vedea bine ce mănânci!

Propoziția se **intonează** ținând seama de **semnele de punctuație**.

4. Pune semnele de punctuație potrivite:

Se apropie iarna□ Un fulg de zăpadă îi spune vântului:
— Vreau să intru în casă la fetița cu ochii de cer□
— De ce□
— Să-i spun povestea mea□

PROPOZIȚIA ENUNȚIATIVĂ. PUNCTUL

1. Completează căsuțele cu semnele de punctuație potrivite:

Iarna a pus stăpânire pe pământ □ Crengile copacilor par a fi niște baghete de gheață □ Brazilii s-au împodobit cu ghirlande strălucitoare □ Iarna și-a întins poala rochiei albe cât cuprinzi cu ochii □

Propoziția prin care se exprimă un gând se numește **propoziție enunțiativă**. La sfârșitul propoziției enunțiative se pune **punct**.

2. **Joc: «Propoziția buclucasă».** Desparte propozițiile punând semnul de punctuație necesar.

Iarna în pădure

Pădurea a intrat în iarnă viețuitoarele ei se pregătesc să înfrunte foamea și frigul ursul se ascunde în bârlog iepurele caută ascunzișuri veverița și-a adunat în scorbură alune și cucuruzi de brad iarna îi pune la încercare pe cei harnici și nu-i cruță pe leneși.

3. Restabilește:

- a) ordinea cuvintelor în propoziții:
- pregătesc, se, pentru, viețuitoarele, iarnă;
 - sărbători, se apropie, de iarnă, minunatele.

- b) ordinea propozițiilor în text:

Ei se jucau împreună. Într-o zi a căzut zăpadă mare. Un miel s-a împrietenit cu iepurașul. Mielul l-a invitat printre oi și au mâncat împreună iarbă. Iepurele nu mai avea ce mânca.

PROPOZIȚIA INTEROGATIVĂ. SEMNUL ÎNTREBĂRII (?) LA SFÂRȘITUL PROPOZIȚIEI INTEROGATIVE

1. Citește următoarele propoziții:

- Ai fost la școală?
- Cine a scris pe tablă?
- De ce ai luat caietul?

Propoziția prin care se întreabă ceva se numește **propoziție interogativă**. La sfârșitul propoziției interogative se scrie **semnul întrebării (?)**.

2. Scrie semnul necesar la sfârșitul propoziției.

- a) Câte luni are anul
- b) Care rază nu luminează
- c) Ce urme lasă iepurele pe zăpadă
- d) De ce nu cresc harbujii pe copac
- e) Când zilele sunt mai scurte

3. Schimbă intonația și transformă propoziție enunțiativă în propoziție interogativă:

- Fulgii zglobii cad pe pământul înghețat.
- Copiii așteaptă cu nerăbdare sărbătorile de iarnă.
- Moș Crăciun vine încărcat cu daruri.

4. Alcătuiește întrebări despre vacanța de iarnă:

- Cum te gândești să-ți petreci vacanța de iarnă?
- Unde _____?
- De ce _____?
- Când _____?

PROPOZIȚIA EXCLAMATIVĂ. SEMNUL EXCLAMĂRII (!) LA SFÂRȘITUL PROPOZIȚIEI EXCLAMATIVE

1. Stabilește corespondența. Ce exprimă fiecare propoziție?

Cât de harnice sunt furnicile!	urare
A venit iarna cea zglobie!	mirare
Fii cuminte, Azore!	salut
La mulți ani, Viorica!	admirație
Respectați regulile de circulație!	bucurie
Ce mireasmă răspândesc gutuile!	o poruncă
Sărut mâna, bunico!	un îndemn

Propoziția prin care se exprimă: o bucurie, o mirare, o strigare, o admirație, o rugăminte, o poruncă sau un salut, se numește **propoziție exclamativă**. La sfârșitul ei se scrie **semnul exclamării (!)**.

2. Citește cu intonație și scrie la sfârșit semnul necesar.

- Ce bine e că mergem în ospeție la bunica
- La mulți ani
- Noapte bună Somn ușor

3. Continuă propozițiile astfel, încât să obții semnul exclamării la final:

- Cât de _____ !
- Ce interesant _____ !
- Să fii _____ !
- Îmi place _____ !
- Ce frumoase _____ !
- Vai, _____ !

4. Alcătuieste câte o propoziție care să exprime:

- o mirare; un salut; o rugăminte; un îndemn

5. Scrie semnele de punctuație respective:

- Tată, să mergem la bunica
- Astăzi a fost o zi minunată
- Auleu, ce tare m-am înțepat
- Să asculți tot timpul de părinți

6. Completează spațiile libere cu semnul de punctuație corespunzător:

- Astăzi este ziua ta, bunico Sărut mâna și la mulți ani Îți doresc multă sănătate și multe bucurii
- Ce fericită sunt că nu ai uitat, Cătălin

VIRGULA

Virgula se scrie între **cuvintele unei enumerări**. Dacă între cuvintele unei enumerări există cuvântul «și», nu se mai pune virgulă.

1. Observă semnele de punctuație din propozițiile următoare:

- Elena, Radu și Gelu au terminat de rezolvat problema.
- Cărțile, caietele și penalul se află în ghiozdan.

Virgula poate să mai separe în propoziție, **cuvintele de adresare** (Bună ziua, mămico!).

2. Scrie enunțurile. Subliniază cuvintele de adresare:

- Mămico, vino acasă!
- Am înțeles, bunicuțo!
- Fetița mea, să fii mereu curată!

3. Determină enumerările și scrie semnele de punctuație necesare:

- Carolina Sănduț Valentin au cumpărat caiete învelitori creioane rigle și stilouri pentru școală.
- Merii perii cireșii zarzării vișinii prunii nucii și persicii sunt pomi fructiferi.

4. Alcătuiește două propoziții în care să enumeri:

- câteva animale sălbatice,
- mai multe orașe pe care le-ați vizitat.

◆ Pune semnele de punctuație corespunzătoare.

5. Copiază și scrie semnele de punctuație în textul următor:

- Ion Vasile Marin și Doru vin de la școală
— Vasile ce ore ați avut azi
— Am avut citirea matematica sportul și muzica
— O ce ore ușoare

DOUĂ PUNCTE (:)

1. Observă folosirea semnului (:)

a) Nepotul îl întreabă pe bunic:

— Bunicule, vreau să știu cine au fost strămoșii noștri?

b) Din adâncul pământului dacii scoteau: fierul, argintul și aurul.

Se scriu **două puncte (:)** înaintea unei enumerări și în cadrul dialogului, după cuvintele autorului, atunci, când ele stau înaintea vorbirii directe.

2. Transcrie propozițiile, punând semnele de punctuație:

a) Prin iarbă mișunau tot felul de gândăcii □ furnici, greieri și cărăbuși.

b) Bunicul a întrebat □

— Ai înțeles povestea, nepoate?

3. Semnele de punctuație (. , ! ? : —) s-au rătăcit. Ajută-le să-și găsească locul:

Unde ai fost întreabă Nelu

Mama răspunde

La piață Am cumpărat niște fructe mere prune piersici

Ce minunat e

4. Alcătuieste o propoziție, în care vei enumera păsările domestice prezentate în desen, folosind două puncte.

5. Construieste enunțuri, folosind cuvintele date, în care să folosești două puncte:

- a) creioane, cărți, caiete, gumă;
b) mere, pere, prune, gutui.

6. Pune semnele de punctuație corespunzătoare:

- a) Doamna învățătoare ne-a spus cu mândrie
— Suntem un neam de oameni viteji
b) Astăzi am cumpărat din piață morcovi ardei
varză și roșii.
c) În excursie au plecat următorii copii Irina Clara
Crina și Veronica.
d) Tata l-a întrebat pe bunicul
— Ce vom lucra mâine în livadă

LINIA DE DIALOG

1. Explică folosirea semnelor de punctuație din textul:

- Mama m-a întrebat:
— Poți să scrii mai frumos?
— Mă voi strădui.
— Bravo!
— Voi începe chiar de azi.

Linia de dialog (—) arată începutul vorbirii fiecărei persoane care ia parte la convorbire.

2. Citește, pe roluri, dialogurile date.

— Iepuraș, iepuraș,	— Bună ziua, izvoraș!
Unde-ai fost?	— Mulțumesc, drag copilaș!
— La oraș.	— Unde mergi tu, izvoraș?
— Un-te duci?	— Către mare, copilaș.
— La pădure.	— Când dormi, frate izvoraș?
— Ce mănânci?	— Niciodată, copilaș.
— Fragi și mure.	— Lîmpede e apa ta.
— Unde dormi?	— Ia și tu din ea de bea!
— În culcuș.	— Curgî cu bine, izvoraș!
— Cum te cheamă?	— Mergi cu bine, copilaș!
— Marinuș.	

◆ Explică folosirea semnelor de punctuație.

3. Scrie și pune semnele de punctuație:

- Ariciul i-a zis iepurașului
- Vino și tu în poieniță
- Cine mai vine
- Ai să întâlnești mulți prieteni

4. Răspunde: „adevărat” sau „fals”.

- Semnul exclamării se pune la sfârșitul unei propoziții prin care întrebăm ceva?
- Linia de dialog marchează începutul vorbirii fiecărei persoane care participă la dialog?
- Punctul marchează sfârșitul propoziției enunțiative?

5. Alcătuieste un dialog pe tema: „Întâlnire cu Moș Crăciun”.

RECAPITULARE

1. Citește textul de mai jos și explică folosirea semnelor de punctuație: punct, două puncte, virgulă, semnul întrebării, semnul exclamării, linia de dialog.

Un om mergea odată în treaba lui, pe drum de munte. La marginea drumului aude un glas rugându-se și grăind:

— Fă-ți milă, omule, și mă scapă de la pieire!
— Cine ești și unde te afli?
— Ia, aici, în văgăuna asta. Fă bine și dă la o parte
piatra de deasupra!

Omul caută în dreapta, caută în stânga și dădu de
văgăuna deasupra căreia era un pietroi mare.

Ce să vezi dumneata? Acolo era culcușul unui șarpe.

(Petre Ispirescu)

2. Dintre propozițiile următoare, transcrie-le doar pe cele la sfârșitul
căroră punem punct:

- Călătorul se opri la sfârșitul drumului
- Ce cadouri ai primit de ziua ta, Maria
- Soarele trimite spre pământ raze călduțe
- Ce frumoasă este pădurea

3. Formulează întrebări corespunzătoare pentru următoare enun-
țuri:

Țara noastră se numește Ucraina.

Suntem în anotimpul iarna.

În vacanță vom pleca la munte.

Am văzut în parc multe veverițe.

4. Transcrie propozițiile, la sfârșitul căroră poate fi și semnul excla-
mării și semnul întrebării, după modelul de mai jos:

— *Maria, mergi la școală?* *Maria, mergi la școală!*

— Cătălin, ai luat nota zece

— De unde se întorc păsările călătoare

— Cât de înalți sunt copacii

— Este atât de frig afară

5. Transcrie textul de mai jos, completându-l cu semnele de punctuație corespunzătoare.

Unde-i toamna

Și în poduri

Unde-i oare

Și-n căsoaie

E-n belșugul

Și-n borcane

Din hambare

Și-n butoaie

(Vitalie Filip)

6. Transcrie enunțurile, folosind corect semnele de punctuație:

Cristian, merge în pădure după ciuperci.

Ionuț, și Crina, au rezolvat cele mai multe probleme.

Vreau să știu dacă rămâi, sau pleci acasă.

Clasa noastră, a fost pregătită pentru începutul anului școlar.

7. Pune semnele de punctuație corespunzătoare:

a) Monica vino la mine

Te rog Călin împrumută-mi un stilou

Am auzit că ai primit nota cea mai mare Aurel

b) În excursie am vizitat Muzeul de Istorie din Kame-

neț-Podolsk Cetatea Hotinului Mănăstirea Sf. Ana

Mănăstirea Bănceni și orașul Cernăuți.

VI. CUVÂNTUL

Sensul gramatical al cuvântului

CE ESTE CUVÂNTUL (cuvântul – parte de vorbire)

Toate cuvintele folosite în vorbire (comunicare) sunt **parti de vorbire**. Cuvântul este cea mai mică unitate (parte) a vorbirii care are înțeles.

Acestea sunt clasificate:

- ◆ **cuvinte ce denumesc ființe, lucruri sau fenomene ale naturii:** copil, cățel, carte, casă, ploaie, ninsoare;
- ◆ **cuvinte care exprimă însușiri ale ființelor, lucrurilor, fenomenelor naturii:** bun, mic, interesantă, mare, rece;
- ◆ **cuvinte care exprimă acțiuni:** învață, latră, povestește;
- ◆ **cuvinte care exprimă numere:** unu, cinci, al treilea;
- ◆ **cuvinte de legătură:** la, pe, prin, lângă, sub, și, dar ș. a.

1. Selectează din enunțurile următoare cuvintele care denumesc:

- ființe;
- lucruri;
- exprimă acțiuni.

Împăratul, cum o văzu pe Mierlă, îi întinse și ei un scaun și o pofti să șadă lângă masă și să cânte.

Mierla cântă cu mult mai plăcut și mai frumos decât grangurul.

2. Găsește câte trei cuvinte care să îndeplinească condițiile de mai jos:

Denumesc: – ființe;
– lucruri;
– fenomene ale naturii;

Exprimă: – însușiri;
– acțiuni.

3. Citește expresiv poezia.

Literele împreună,
Se prind horă să ne spună
Un **cuvânt**
Cu glasul blând
Și dau nume
Pentr-o lume.
O și i, când vin spre noi
Mână-n mână, înseamnă Oi.
Mama, tata — ține minte —
Sunt cele dintâi cuvinte.
Limba — fagure de soare —
Este Țara ce nu moare.
Cine cântă? Ploaia? Vântul?
S-a născut în noi **Cuvântul!**

(Petre Ghelmez — *Alfabetul vesel*)

- ◆ Ce lucruri interesante ai aflat despre viața cuvântului? Memorează poezia.

4. Numește ființele și lucrurile prezentate în desene. Scrie cuvintele în caiete. Cu două din ele alcătuiește propoziții.

5. Ordonează literele pentru a obține cuvinte. Pronunță-le clar. Explică ce denumesc aceste cuvinte.

mră uncă punră ălâmie
emer unci punre ălâmii

Cuvintele arată nume de obiecte, de acțiuni, de însușiri ale obiectelor și alte nume.

Din **cuvinte** se formează **propoziții**.

6. Grupează următoarele cuvinte conform tabelului de mai jos:

carte, opt, frumoasă, colorată, floare, adoarme, cântă, al treilea, ploaia, scaun, elefant, ninsoarea, mănâncă, creion, ghiozdan, prima, cincisprezece, senin, copii, verde, viscol, furnică, fulger, desenează.

FIINȚE	LUCRURI	FENOMENE ALE NATURII	ACȚIUNI	ÎNSUȘIRI	ÎNLOCUIESC NUME	ARATĂ UN NUMĂR

7. Ordonează cuvintele, pentru a obține propoziții. În fiecare din ele subliniază cu o linie cuvintele care denumesc ființe sau lucruri, cu două linii — pe cele care exprimă acțiuni, cu o linie întreruptă — pe cele care înlocuiesc nume și cu o linie văluroasă — pe cele care arată însușiri:

- am cusut, eu, pentru, două, frumoase, prietena, ii, mea.
- mamei, șapte, noi, garoafe, am oferit, galbene.
- are, curte, în, el, trei, roșie, cocoși, cu, creastă.
- albine, zboară, două, câmpia, pe, verde.

CUVINTE CE DENUMESC FIINȚE, LUCRURI ȘI FENOMENE ALE NATURII (substantivul)

1. Scrie: a) șase denumiri de ființe care trăiesc pe lângă casa omului de la țară;

b) numește obiectele ce se află:

- pe bancă;
- în ghiozdan;
- în buzunar.

◆ Spune la ce întrebări răspund aceste cuvinte-denumiri.

2. Privește desenele. Spune unde trăiesc aceste vietăți. Scrie cuvintele-denumiri ale ființelor prezentate în desene.

Notă!

Cuvintele: elefant, porc, arici, cal, rândunică, delfin sunt **ființe**.

3. Privește desenele și scrie denumirea obiectelor prezentate în desene.

Notă! Cuvintele: pantof, cratiță, mașină, măr sunt **obiecte**, **lucruri**.

- ◆ Scrie denumiri de ființe și denumiri de lucruri pe care le vezi în clasă.

4. Scrie denumirea obiectelor prezentate în desene. La ce întrebări răspund ele?

- ◆ Cum putem numi aceste obiecte printr-un singur cuvânt?
- ◆ Scrie denumirea obiectelor de mobilă din locuința ta.

5. Dă exemple de cuvinte ce denumesc ființe și lucruri.

Cuvintele care denumesc *ființe*, *lucruri*, *fenomene ale naturii* se numesc **substantive**.
Substantivul este *parte de vorbire* și poate fi găsit cu ajutorul întrebărilor **cine? ce? a cui?** ș.a.

6. Privește desenele. Selectează întâi denumirile de fructe, apoi cele de legume.

7. Descoperă câte un singur cuvânt pentru fiecare din șirurile de cuvinte date:

- morcov, ardei, roșie →
- carne, lapte, pâine →
- pisică, câine, urs →
- lalea, garioafă, trandafir →

8. Subliniază substantivele din următoarele enunțuri:

Căprioara își apără puii de dușmanii din pădure.
Aurelia își face programul pentru vacanța de vară.
Turma de oi a pornit spre crestele înalte ale munților.
Școlarii își pregătesc ghiozdanul pentru următoarea zi.

SUBSTANTIVE COMUNE ȘI SUBSTANTIVE PROPRII

Descoperă!

1. Citește textul. Găsește substantivele. Ce denumește fiecare dintre ele? Observă scrierea lor.

Mă numesc Gheorghina și am șapte ani. Familia mea este alcătuită din: tata Ion, mama Maria, fratele Eugen și eu.
Toți purtăm același nume de familie: Popescu.

Substantivele sunt de două feluri:

Substantivele comune – denumesc *ființe*, *lucruri* sau *fenomene ale naturii* de același fel și se scriu, de obicei, cu *literă inițială mică*. Atunci, când substantivul comun se află *la începutul titlului unui text* sau *la început de propoziție*, el se scrie cu *literă inițială mare*.

Substantivele proprii – denumesc anumite *ființe* sau *lucruri*, pentru a le deosebi de celelalte de același fel. Ele se scriu cu *literă inițială mare*, indiferent de locul pe care-l ocupă în propoziție.

2. Completează oral propozițiile, apoi scrie-le:

Numele și prenumele meu este... .

Prenumele prietenului meu este... .

Numele prietenului meu este... .

3. Completează cu nume de persoane sau animale următoarele enunțuri și transcrie-le. Descoperă și substantivele comune:

• ... nu mai vrea să intre în cușcă.

• În poala bunicii torcea de zor

• Hoțul care fură ouăle este

- Motanului ... tare-i place laptele de la vaca
- Cel mai iubit prozator al copiilor români este

4. Completează enunțurile cu cuvinte din paranteze și transcrie-le:

Dragoș are trei prieteni: câțelul ... , pisioul ... și iepurașul Ei se joacă prin curte. Irina, sora lui, are grijă de ... , iada cea frumoasă.

(Tărcuș, Mieunică, Urechiuș, Zvăpăiata)

Notă!

Se scriu cu **literă inițială mare**: nume de persoane, de țări, de localități, de ape, de munți, titluri de cărți/ de opere literare, denumirea sărbătorilor religioase și legale etc.

- 5.** Scrie prenumele și numele de familie al tatălui, al mamei, al bunelor, al bunicilor, al fraților și surorilor.

De exemplu:

tata — Crețu Nicolae,

mama — Crețu Nicoleta,

tata tatei — Crețu Vasile; ...

tata mamei — Frunză Constantin, ...

- 6.** Transcrie textul. Subliniază substantivele proprii cu o linie, iar cele comune — cu două linii. Observă scrierea lor.

Țara noastră se numește Ucraina. Capitala ei este orașul Kiev.

În Ucraina trăiesc multe naționalități. Cei mai mulți români trăiesc în regiunile: Cernăuți, Transcarpatia și Odessa.

7. Găsește câte patru substantive pentru fiecare cerință :

- nume de țări — Ucraina,
- nume de orașe — Kiev,
- nume de sate — Mihoreni,
- nume de străzi — Mihai Eminescu,
- nume de raioane — Herța,
- ființe — părinți,
- lucruri — casă,
- meserii — medic,

8. Completează următoarele enunțuri cu substantive proprii. Subliniază substantivele comune:

Mă numesc Locuiesc în satul (orașul) ... , pe strada ... , raionul ... , regiunea ... , ținutul ... , țara

Cel mai apropiat râu de localitate este Satele (orașele) vecine sunt: ... , ... , ... , Am cunoscuți în (țara, orașul, satul)

Mi-ar plăcea să vizitez capitala țării, orașul

CUVINTELE CARE ARATĂ UN OBIECT ȘI CUVINTELE CARE ARATĂ MAI MULTE OBIECTE (numărul substantivului)

1. Privește desenele. Numește ființele și lucrurile prezentate în ele. Stabilește numărul lor.

- ◆ Scrie în caiete denumirile obiectelor: un pepene (galben) — mulți pepeni (galbeni), o pasăre — multe păsări.
- ◆ Numără câte păsări sunt în desen.
- ◆ Ce este cuvântul pasăre ca parte de vorbire?

Substantivele pot fi numărate:

o pasăre, două păsări, multe păsări, niște păsări sau un fiu, doi fii, mulți fii, niște fii.

Substantivele au două numere:

numărul singular — când denumesc o singură ființă, un singur lucru, un singur fenomen al naturii: **o pasăre, un fiu**;
plural — când denumesc mai multe ființe, lucruri, fenomene ale naturii: **două, multe, niște păsări, doi, mulți, niște fii.**

2. Schimbă forma cuvintelor de la singular la plural, după modelul:

oraș-orașe

ninsoare, țară, animal, frate, ureche, fulger, fulg, soră, prieten, manual, viață, cunoștință.

3. Să ne jucăm! Schimbă numărul substantivelor.

Eu zic una, tu zici multe!

școală, fruct, casă, fereastră, jucărie, munte.

Eu zic multe, tu zici una!

pixuri, caiete, pâini, urși, indicatoare, medicamente.

4. Selectează întâi substantivele la numărul singular, apoi pe cele la numărul plural:

Ninge. Fulgii roiau în aer și cădeau pe pământul înghețat. Ștefania a întins mâna.

Câțiva fulgi au căzut în palmă. Ea îi privea cu gingășie. Când fulgii zboară, ei sunt ca puful. Iar când te uiți la ei de aproape, vezi niște stelute zimțate.

Mărioara și-a ridicat capul și fulgii mari și ușori i se lipeau de gene.

5. Grupează substantivele după număr (singular, plural):

cadou, orașe, calculator, copac, pomi, ploi, vis, mal, exercițiu, ochi, elevă, creion, frunze, învățători, șoferi, bunătațe, cărți, copii, rochii, mașină, rachete, sat, nori, avioane, barcă, ciocănitore, romanițe.

6. Subliniază substantivele la numărul plural, apoi trece-le la numărul singular:

- Stelele strălucitoare au apărut pe cer.
- Ursul brun trăiește în pădurile de brad.

- În grădini s-au ivit flori de primăvară.
- Ursul brun trăiește în pădurile de brad.

GENUL SUBSTANTIVELOR

Descoperă!

Substantivul are trei genuri, care se află prin numărare astfel:

- **genul masculin** : un băiat – doi băieți
- **genul feminin** : o fetiță – două fetițe
- **genul neutru** : un caiet – două caiete

1. Precizează genul următoarelor substantive comune:

școală, școlar, floare, cocoș, creion, tablou, tablă, ghiozdan, iepure, carte.

2. Selectează numai substantivele la genul masculin:

pom, casă, munte, steluță, pix, dulap, covrig, telefon, cățel, copil, scaun, urs, vulpe, învățător, pește.

3. Numește șase substantive la genul feminin.

4. Scrie câte trei substantive comune la numărul singular pentru fiecare gen.

Descoperă!

5. Privește desenul. Numește obiectele și ființele. Precizează genul substantivelor.

Lucrul în grup

6. Din șirul de substantive de mai jos selectați:

I grupă — substantive la genul masculin;

II grupă — substantive la genul feminin;

III grupă — substantive la genul neutru.

Pădure, mestecăn, televizor, leu, vara, poveste, autor, țară, basm, noapte, frate, prieten, buchet, bunică, bunic, om, număr, fluier, dimineață, muncitor, pâine, calculator, oraș, cântec, pom.

7. Copiază textul. Subliniază substantivele la genul masculin cu o linie, la genul feminin – cu două și la genul neutru — cu linie văluroasă.

Andrei este un elev model. El e cuviincios cu toată lumea și este foarte conștiincios. Nu vine cu lecțiile neînvățate și nu a fost văzut niciodată copiind. Iubește animalele și spune că vrea să devină zoolog. Ar vrea să viziteze muzeele din întreaga țară și din Europa.

CUVINTE CARE DENUMESC ÎNSUȘIRI DE OBIECTE (Adjectivul)

1. Citește textul. Transcrie cuvintele care o caracterizează pe zână. Ce denumesc cuvintele **veselă**, **harnică** și **luminoasă**.

Și departe... foarte departe stăpânea sora mijlocie — zâna răsăriturilor și a apusurilor însângerate, stăpâna flăcărilor și a jăratecului.

Ea era caldă și bună ca o pâine din cuptor, avea obraji roșii ca două mere, buzele zmeurii, iar părul roșu ca para focului. Purta o mantie lungă, purpurie

Era o zână veselă, harnică și luminoasă ca o dimineață de vară.

(L. Ionescu)

- ◆ **Răspunde la întrebările:** Ce fel de apusuri? Ce fel de obraji? Ce fel de buze? Ce fel de păr? Ce fel de mantie? Ce fel de zână?

2. Citește textul de mai jos. Observă cum sunt caracterizate zânele? Ce însușiri au?

Zâna cea mare avea părul lung, ochii viorii cu gene lungi, mățăsoase, ca o noapte de vară. Stăpânea singură peste veșnicii, demnă, liniștită și puternică.

Zână cea mică avea părul bălai, lung până la călcâie, purta straie de borangic cu maramă aurie. În picioare

purta papucei din flori de stânjenei galbeni, la brâu o cingătoare de aur curat, iar mantia ei lungă avea o trenă din nuferi galbeni.

(L. Ionescu)

3. Observă ce denumesc cuvintele din fiecare coloană și întitulează-le printr-un singur cuvânt (culoare, gust, mărime, formă, calitate).

Mare	pătrată	alb	acru	tare
Mic	lunguiet	roșu	amar	trainic
Înalt	rotund	negru	dulce	călduros
Subțire	colțuros	verde	iute	bun

- ◆ Numește ființe, lucruri, fenomene ale naturii care pot avea asemenea însușiri.

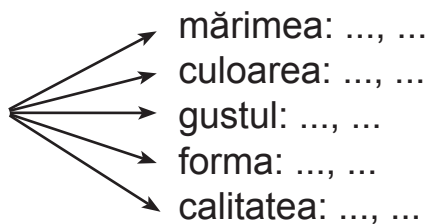
De exemplu: palton călduros, poamă dulce.

4. Examinează schema și spune, pe baza ei, ce pot arăta cuvintele care denumesc însușiri ale obiectelor. Dă exemple.

Cuvintele

care
denumesc
însușiri
ale obiectelor
pot arăta:

} care?
ce fel de?

Partea de vorbire care denumește o însușire a obiectelor se numește **adjectiv**.

Adjectivul poate fi găsit cu ajutorul întrebărilor **care? ce fel de?**

De exemplu: *Care carte?* — Cartea nouă.

Ce fel de carte? — Carte nouă.

5. Scrie câte trei cuvinte ce arată însușiri pentru fiecare anotimp:

- toamnă ... , ... , ... ;
- iarnă ... , ... , ... ;
- primăvară ... , ... , ... ;
- vară ... , ... , ... ;

6. Găsește cuvinte-însușiri cu sens opus pentru:

rece —	cald	dulce —	
gras —		scund —	
fricos —		respectuos —	
harnic —		timid —	

7. Completează spațiile libere cu cuvinte-însușiri, obținând un mic portret al prietenului/prietenei tale:

Prietenul meu (Prietena mea) , ... , are ochi ... , fruntea ... , nasul ... și părul

El este ... , ... ,

ÎNSUȘIEREA UNUI OBIECT SAU A MAI MULTE OBIECTE (numărul adjectivului)

1. Citește substantivele de mai jos însoțite de adjective. Trece-le la numărul plural:

mărul auriu, frunza arămie, floarea albastruie, pădurea galbuie, toamna târzie, norul fumuriu.

De exemplu: peștele argintiu — peștii argintii.

Adjectivul are *același număr cu substantivul* a cărei însușire o arată.

De exemplu: *puișor negru* — *puișori negri*

2. Citește și explică proverbele. Observă prin ce trăsături se deosebesc oamenii caracterizați în ele.

- Omul **harnic** mereu își găsește de lucru.
- Omul **leneș** și mâncarea greu o rumegă.
- Pământul **negru** rodește pâinea **albă**.

- ◆ Ce arată cuvintele evidențiate?
- ◆ Selectează proverbe asemănătoare din cartea de lectură.

3. Pune în locul parantezelor adjective de sub text, potrivite după sens. Spune ce număr arată cuvintele care denumesc obiectele cu aceste însușiri: unul sau mai multe?

CENUȘICA

Rațele (*care?*) se pregăteau de plecare în țările (*care?*). Se adunau în cârduri (*ce fel de?*). Păsările (*care?*) le învățau pe cele tinere. În fiecare dimineață ele făceau plimbări (*ce fel de?*), ca să-și întărească aripile pentru zborul (*care?*). Peste tot se auzeau strigăte de bucurie ale păsărilor (*care?*). Numai Cenușica nu putea să participe la aceste plimbări (*ce fel de?*). Ea avea aripa frântă...

(După Ion Druță)

Adjectivele: sălbatice, calde, mari, bătrâne, îndelungate, îndepărtat, tinere, plăcute.

- ◆ Citește expresiv textul completat. Continuă povestirea.

4. Compară două obiecte după o însușire anumită.

De exemplu:

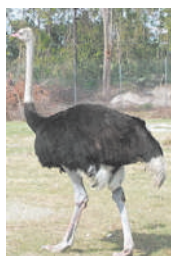
După mărime: *struț mare* — *potârniche mică...*

După culoare: *zahăr alb* — *cărbune negru...*

După gust: *miere dulce* — *fiere amară...*

După formă: *minge rotundă* — *casă patrată...*

După calitate: *furnică harnică* — *greier leneș ...*

5. Transformă după model:

Model: copil cuminte → copii cuminți

carte interesantă, elev silitor, munte înalt, toamnă bogată, fetiță veselă, ardei iute, cățel pufos, viață fericită, măr acru.

6. Selectează grupurile de cuvinte după numărul lor (singular, plural):

fulgi argintii, copii bucuroși, elev sânguincios, clasă luminoasă, cățel pufos, păsări călătoare, apă limpede, carte interesantă, case frumoase, animale sălbatice, animal domestic, ceai fierbinte, mere coapte, măr roșu, munți înalți, cireșe amare, țară bogată, stele sclipitoare, aer curat, viață fericită, visuri plăcute, povești fermecătoare, fetiță disciplinată.

7. Restabilește în text adjectivele de mai jos și transcrie-le. Observă ce număr de obiecte arată cuvintele care denumesc aceste însușiri: unul sau mai multe?

Foca trăiește în mare. Ea are **blană** ... de **culoare** ... cu **picățele** Sub piele focile au un **strat** ... de grăsime. Grăsimea le ține cald.

Focile se duc departe-departede în ocean ca să vâneze pești. Când obolesc, se ridică pe ghețari.

Pe ghețar sau pe mal focile nasc **puișori** ... și Ei au **ochișori** ... ca tăciunele. Stau micuții pe ghețar lângă **mama** ... și sug **lapte**

Adjectivele: *netedă, cenușie, întunecate, gros, albi, pufoși, negri, caldă, dulce.*

ACORDUL OBIECTULUI CU ÎNSUȘIREA LUI

1. Alege și scrie doar varianta corectă, făcând acordul substantivului cu adjectivul:

fetiță $\left\{ \begin{array}{l} \text{silitor} \\ \text{silitori} \\ \text{silitoare} \end{array} \right.$

basn $\left\{ \begin{array}{l} \text{captivant} \\ \text{captivanți} \\ \text{captivantă} \end{array} \right.$

ghiozdan $\left\{ \begin{array}{l} \text{încăpători} \\ \text{încăpătoare} \\ \text{încăpător} \end{array} \right.$

flori $\left\{ \begin{array}{l} \text{parfumați} \\ \text{parfumate} \\ \text{parfumată} \end{array} \right.$

munți $\left\{ \begin{array}{l} \text{înalți} \\ \text{înantă} \\ \text{înant} \end{array} \right.$

ghiocei $\left\{ \begin{array}{l} \text{plăpândă} \\ \text{plăpând} \\ \text{plăpânzi} \end{array} \right.$

Adjectivele trebuie să se **acorde cu substantivele**. Altfel nu au înțeles.

2. Scrie adjectivele din paranteze la forma corectă:

- Trandafirul (galbenă) s-a ofilit.
- Mariana locuiește într-o casă (încăpător)
- Zâna (bun) îi îndeplinește o dorință.

3. Se dă propoziția:

Animalele speriate din pădurea umbroasă aleargă spre adăposturile ascunse.

◆ Completează enunțurile:

- Adjectivul «**speriate**» arată însușirea substantivului _____.
- Adjectivul care arată însușirea substantivului «**pădurea**» este _____.
- Adjectivul «speriate» este la numărul _____.
- În propoziția dată sunt _____ adjective.

4. Transcrie următoarele propoziții, așezând adjectivele în fața substantivelor:

- Florile colorate și-au deschis petalele parfumate.
- Copiii zglobii aleargă pe câmpia verde.
- Fulgii argintii s-au așternut într-un covor pufos.
- Norii cenușii s-au îngrămădit pe cerul albastru.

5. Completează după model:

culmile înalte — înaltele
culmi

peștii jucăuși —

jocurile interesante —

pedeapsa meritată —

meșterilor iscușiți —

deosebita plăcere —

încântătoarea priveliște —

.....

așteptatul moment —

curioșilor vecini —

cunoscutul scriitor —

6. Corectează greșelile strecurate în următoarele enunțuri:

Este o zi friguros de iarnă. Cerul plumburie este acoperit cu nori greu de zăpadă. Prin aerul rece plutesc fulgi ușor. Zăpada înghețat scârțâie sub pașii trecătorilor grăbiți. Copiii nerăbdătoare și-au scos săniile pe pârtia veselă.

CUVINTE CE DENUMESC ACȚIUNI (verbul)

1. Privește desenele și completează propozițiile de mai jos.

Viorica ... un tablou.

Lucica... la vioară.

◆ La ce întrebări răspund cuvintele care denumesc acțiunea?

2. Transcrie și subliniază în text cuvintele ce exprimă acțiuni. La ce întrebări răspund?

Șuieră crivățul pe la ferestre. Vântul acoperă glasurile vrăbiuțelor. Mădălina, într-o noapte de iarnă, a deschis fereastra și a vorbit cu o vrăbiuță zgribulită.

Din acea noapte, ea punea mâncare pe pervazul ferestrei.

3. Determină la ce întrebare răspund cuvintele:

citește, cântă, merge, vede.

- ◆ Schimbă-le, apoi după întrebările: ce a făcut? ce va face? Spune ce ai observat.

De exemplu:

Ce face?

lucrează

Ce a făcut?

a lucrat

Ce va face?

va lucra

Cuvintele care arată **acțiuni ale obiectelor** răspund la întrebările: **ce face? ce a făcut? ce va face? ce fac? ce am făcut? ce voi face? ce faci? ce facem? ce vom face? ce vor face?** Aceste cuvinte se numesc **verbe**.

4. Subliniază cu o linie verbele. Pune întrebări:

Primăvara s-a întors în țară. Soarele zâmbește fericit. Plugarii vor începe lucrul în câmp. Păsărelele își construiesc cuiburi. Ele vor depune ouă. Toți ne bucurăm de sosirea primăverii!

5. Găsește cu ajutorul întrebărilor cuvintele potrivite. Dezvoltă propozițiile.

- Ghiocelii (ce au făcut?) ...
- Cucul (ce face?) ...
- Copiii (ce fac?) ...
- Ionuț (ce va face?) ...
- Noi (ce vom face?) ...

6. Completează spațiile punctate cu verbe potrivite.

- Primăvara ... multe bucurii copiilor.
Pădurea ... haina ei de culoare verde.
Păsările călătoare ... din țările calde.
Copiii bucuroși ... prin crânguri și coline.
Copiii sprinteni ... fotbal pe teren.

7. Selectează numai cuvintele care sunt verbe:

- merge, gard, trece, adoarme, adormit, trece, ajunge,
alină, stă, alinare, stat, plimbare, se plimbă, analizează.

8. Potrivește verbele în enunțuri:

- În pădure ... multe glasuri încântătoare.
- Veverița ... în scorbura sa.
- Iepurașul ... într-un tufiș.
- Capra ... un scăunel din ceară.
- Noi ... grăbiți spre școală.
- Copiii ... cu nerăbdare vacanța.

ACȚIUNI CE SE PETREC ÎN PREZENT, TRECUT ȘI VIITOR (timpul verbului)

1. Alcătuieste propoziții după imagine, în care cuvintele ce denumesc acțiuni ale obiectelor să răspundă la întrebarea *ce face?*

- ◆ Când se petrece acțiunea?

Verbul care răspunde la întrebările: *ce fac?*, *ce faci?*, *ce face?*, *ce facem?*, *ce faceți?* arată că acțiunea se petrece acum, în momentul vorbirii. El indică **timpul prezent**.

- ◆ Schimbă aceste cuvinte după întrebarea *ce-a făcut?*
◆ Ce ai observat? Când se petrece acțiunea?

Verbul care răspunde la întrebările: *ce-am făcut?*, *ce-ai făcut?*, *ce-a făcut?*, *ce-am făcut?*, *ce-ați făcut?*, *ce-au făcut?*, arată că acțiunea s-a petrecut înainte de momentul vorbirii. El indică **timpul trecut**.

- ◆ Schimbă aceste cuvinte după întrebarea *ce va face?*
◆ Când se petrece acțiunea?

Verbul care răspunde la întrebările: *ce voi face?, ce vei face?, ce va face?, ce vom face?, ce veți face?, ce vor face?* arată că acțiunea se va petrece după momentul vorbirii. El indică **timpul viitor**.

2. Transformă după model următoarele verbe:

a desena, a povesti, a face.

De exemplu:

Eu citesc	noi citim
tu citești	voi citiți
el, ea citește	ei, ele citesc

◆ Determină timpul petrecerii acțiunii.

3. Transformă după model următoarele verbe:

a cânta, a dormi, a crește.

De exemplu:

Eu am spus	noi am spus
tu ai spus	voi ați spus
el, ea a spus	ei, ele au spus

◆ Determină timpul petrecerii acțiunii.

4. Transformă după model următoarele verbe:

a lucra, a veni, a merge.

De exemplu:

Eu voi veni	noi vom veni
tu vei veni	voi veți veni
el, ea va veni	ei, ele vor veni

◆ Determină timpul petrecerii acțiunii.

5. Pune în locul întrebărilor cuvintele potrivite după sens și citește expresiv textul. Spune ce timp arată cuvintele găsite.

Privighetoarea și florile

Primăvara ... (ce a făcut?). Privighetoarea ... (ce face?) în lunci. Florile ... (ce fac?) mirate ochii. «Florile ... (ce fac?) atât de frumos, pentru că trluiesc eu», s-a gândit privighetoarea. Și ... (ce a făcut?) să cânte și mai cu foc.

Florile, ascultând cântarea privighetorii, s-au gândit:

«Privighetoarea ... (ce face?) atât de frumos, pentru că înflorim noi»: Și ele s-au desfăcut și mai tare.

6. Citește textul și spune despre ce este vorba în el. Găsește verbele. La ce timp sunt ele. Determină obiectele care fac acțiunile numite de aceste verbe. Ce rol au în propoziție cuvintele găsite?

Un lup a întrebat-o odată pe veveriță:

— De ce voi, veverițele, vă **veseliți** atâta? Eu mereu mă **plictisesc**, dar voi vă tot zbunguiți!

Și veverița i-a răspuns:

— Voi, lupii, vă plictisiți din cauza răutății. Răutatea vă mănâncă inima. Noi, veverițele, nu facem rău nimănui. Deatâta și ne veselim.

Notă!

Cuvintele *a se veseli* și *a se plictisi* sunt opuse după sens.

7. Selectează și transcrie verbele: mai întâi cele la **prezent**, apoi cele la **trecut** și **viitor**:

voi zice, deschid, ați urcat, am văzut, au prins, aprindem, vor, vom zidi, văd, a admirat, greșește, vei crede, știu.

8. Trece verbele de la timpul prezent, la timpul trecut și scrie enunțurile.

- Razele soarelui încălzesc pământul încă umed.
- Doamna învățătoare face observații elevilor care greșesc la testul de matematică.
- Copiii desenează peisaje de iarnă.
- Mama împarte dulciuri celor care au cerut.

9. Completează propozițiile, punând întrebările **ce a făcut?** **ce au făcut?** de la cuvintele evidențiate. Dă un titlu textului.

Folosește cuvintele: *a topi, a limpezi, a sufla, a zvânta, a slobozi, a înflori, a ieși, a mirosi, a veni.*

... **zăpezile**. ... **apele Nistrului**. ... **vântul** și ... pământul. **Salcia** de la fântână ... **mărțișori**. În mijlocul grădinii ... **caisul**. Apoi **cireșul** din fața casei Și **vișinul**, și **mărul**, și **prăsadul**, și **prunul** au

A venit primăvara. **Agricultorii** ... în câmp cu plugurile. **Brazdele** răsturnate adânc ... a cer senin și a fir de iarbă. Iar **firul de iarbă** ... a lapte și a rouă. **Primăvara** ...!

(După Dumitru Matcovschi)

SCRIEREA CUVÂNTULUI SUNT

1. Citește textul. Găsește enunțurile în care este folosit cuvântul **sunt**. Determină despre cine este vorba în fiecare caz.

Tudorel era un ciobănaș de vreo zece anișori, care prin istețimea lui scăpase în mai multe rânduri vacile și oile satului din ghearele unor lupi. Nu știa nici de frică, nici de înșelăciune.

— Sunt cioban, trebuie să-mi păzesc turma. Asta știu!
... Și nu-l biruia nimeni.

Dar tot sărind și învârtindu-se, lupii osteniră. Maimarele lor se apropie, jucând și el mereu, și-i vorbi lui Tudorel așa:

— Ciobănașule dragă, mai lasă-l încolo de fluier, că nu mai putem! După ce că suntem flămânzi, ne mai flămânzești și dumneata, punându-ne să țopăim întruna.

— Eu, răspuse băiatul, nu mă opresc din cântat, până nu vă cărăbăniți! Dacă mă opresc, sunteți în stare să vă repeziți la oi și să le sfâșiați.

— Pe cuvântul meu că nu facem una ca asta, plecăm pe ici, pe colo! răspuse celălalt și făcu semn lupilor să-l urmeze.

(Emil Gârleanu)

- ◆ Alcătuieste enunțuri cu cuvintele:
sunt, suntem, sunteți.

Cuvântul **sunt** se scrie cu **u**.

Eu sunt. Noi suntem. Voi sunteți. Ei sunt. Ele sunt.

2. Copiază poezia. Subliniază cuvântul *sunt*. Memorează scrierea acestui cuvânt.

Sunt cinci frați, frați pitici,
Dar cu toții sunt voinici
Cât sunt ei de mititei,
Poți lucra cu ei ce vrei.
Scrii, joci mingea, împletești,
Ba și case construiești.
Cine sunt?

3. Scrie propozițiile de mai jos. Subliniază cuvintele: *sunt*, *suntem*, *sunteți*.

a) Sunt gata, mărite împărate, s-arăt oricui ce poate Greuceanu. (*Petre Ispirescu*). 2) Vorbele tale, tată, sunt pentru noi ca o icoană la care ne închinăm, răspunseră copiii. (*Petre Ispirescu*).

b) Noi suntem în primejdie, zice una din slujitoarele zânei. (*Folclor*)

PRONUMELE PERSONAL

Descoperă!

1. Citește enunțurile.

<u>Fetița</u> citește o poveste.	→	<u>Ea</u> citește o poveste.
<u>Ana</u> a mai crescut.	→	<u>Ei</u> a mai crescut.
<u>Păsările</u> cântă în crâng.	→	<u>Ele</u> cântă în crâng.
<u>Ghioceii</u> au răsărit.	→	<u>Ei</u> au răsărit.

- ◆ Substantivele subliniate din prima coloană au fost înlocuite cu alte părți de vorbire în a doua coloană. Înțelesul enunțului nu s-a schimbat.

Partea de vorbire care ține locul unui nume se numește **pronume**.

Forme ale **pronumelui personal** sunt: **eu, tu, el, ea, noi, voi, ei, ele**, dar și: *mie, (pe) mine, -mi, ție, (pe) tine, -ți, lui, (pe) el, -l, ei, (pe) ea, o, nouă, ne, (pe) noi, vouă, (pe) voi, vă, lor, (pe) ei, (pe) ele, le*.

Forme ale **pronumelui personal de politețe**: **dumnea-voastră, dumnealui, dumneai, dumneata, dumnealor, Măria-ta, Măria-sa**.

- ◆ Transcrie pronumele personale și cele de politețe în caiet. Reține-le!

2. Înlocuiește substantivele evidențiate din enunțurile de mai jos cu pronumele personale potrivite:

- **Băieții** joacă volei în sala sportivă.
- **Iuliana** citește poveștile lui Ion Creangă.
- **Băiatul** este foarte bun la matematică.
- Cele mai harnice din clasă sunt **Andreea** și **Corina**.
- **Păsările** se întorc acasă în fiecare primăvară.
- **Cătălin** și **Costel** sunt cei mai stăruitori din clasă.

3. Selectează pronumele personale din textul următor.

Maria este prietena mea.

Ea iubește mult florile. Eu admir grădina ei împodobită cu frumuseți multicolore. Adesea noi vorbim despre arta de îngrijire a lor. Florile ne fac viața mai frumoasă. Ele merită toată atenția și iubirea noastră.

Notă!

Pronumele personale **eu, ea, el, ei, ele** se scriu cu **e**, dar când se pronunță se aude **ie**.

4. Înlocuiește pronumele evidențiate cu forme potrivite ale pronumelui de politețe din paranteze și scrie propozițiile obținute. (*dumneavoastră, dumneata, dumnealui, dumneaei, dumnealor*)

- **El** este profesorul meu de sport.
- **Tu** ai încercat să înțelegi tema?
- Pe **voi** vă respect din tot sufletul!
- **Ea** are o imimă mare.
- În fiecare primăvară **ele** se plimbă prin crângul înflorit.

5. Completează spațiile punctate cu pronumele personale corespunzătoare:

Andreea și Iulian citesc multe povești. ... știi să le și povestească și o fac ori de câte ori au ocazia.

Mihai îi roagă să-i împrumute și lui câteva cărți. Și ... a îndrăgit poveștile.

Mama sa a înțeles că băiatul are nevoie de mai multe cărți. ... îi cumpără acum la fiecare salariu câte o carte nouă.

Toți copiii ar trebui să citească mai mult. Astfel ... ar afla multe lucruri noi, folositoare.

... iubești poveștile?

PERSOANA ȘI NUMĂRUL PRONUMELUI

Pronumele personal are trei persoane și două numere			
Persoana	Numărul		Arată
	singular	plural	
I	eu	noi	Persoana/Persoanele care vorbesc
a II-a	tu	voi	Persoana/Persoanele cu care se vorbește
a III-a	el, ea	ei, ele	Persoana/Persoanele despre care se vorbește

1. Transformă propozițiile următoare astfel, încât pronumele personale să fie la numărul plural:

- El a fost lăudat de către învățătoare.
- Tu ai participat la o întrecere.
- Eu mă pregătesc pentru concurs.
- Voi învățați, pentru a vă descurca ușor în viață.

2. Transformă propozițiile următoare, astfel încât pronumele personale să fie la numărul singular:

- Noi iubim animalele.
- Ei participă la concursul de caligrafie.
- Voi respectați regulile de circulație.
- Ele vor pleca la cinema.

3. Completează propozițiile cu pronume personale: *dumneavoastră, noi, voi, tu, eu, ea*.

- Domnilor, ... ați terminat discuția?
- Ne luați și pe ... cu ... în excursie?
- Atunci când ... râzi, ești foarte drăguț.
- ... vreau să vină vara.
- Pe ... am auzit-o cântând.

4. Înlocuiește pronumele personale învățate din propozițiile de mai jos cu grupurile de cuvinte corespunzătoare dintre paranteze:

Noi mergem în vacanță la bunici.
Vezi tu? Iar am întârziat!
După meciul de fotbal a sosit și el.
Voi călătoriți mult în ultima vreme.
De ce vrea ea cartea aceasta?
Mi-au spus ei despre accident.
Ele sunt prietene foarte bune.

(*Eu și fratele meu; Cătăline; tata; Tu și Mihai; Dorina; Eliza și Bogdan; Maria și Luiza*)

CUVINTE DE LEGĂTURĂ

1. Citește și spune prin ce se aseamănă și prin ce se deosebesc propozițiile. Care cuvinte schimbă sensul lor?

- Mingea este **pe** dulap.
- Mingea este **în** dulap.
- Mingea este **sub** dulap.
- Mingea este **după** dulap.
- Mingea este **lângă** dulap.

- ◆ Acum citește propozițiile fără cuvintele evidențiate. Ce ai observat?

2. Citește și observă care cuvinte schimbă înțelesul propoziției. Copiază-le.

Soarele trimite razele calde peste copaci.
Soarele trimite razele calde printre copaci.

- ◆ Spune ce denumesc cuvintele scrise. Au ele singure vreun sens? Dar la ce ne ajută aceste cuvinte în vorbire?

Cuvintele *pe, în, sub, lângă, după, peste, printre* sunt **cuvinte de legătură**.

3. Alcătuieste propoziții în care să fie cuvintele de legătură de mai jos:

de, din, dintre, după, cu, la, lângă, pe, peste, prin, printre, spre, sub, în.

4. Citește textul. În locul punctelor pune cuvintele de legătură: *în, de, la, pe, cu, prin*.

Mama face curat ... casa cea mare. Dumitrița îi ajută. Au deschis ferestrele, au scuturat covoarele, au schimbat fața ... masă, au turnat apă ... flori. A obosit și mama, și Dumitrița a obosit. Mama se așază ... un scaun să se odihnească. Mama ... un capăt ... masă, Dumitrița ... celălalt capăt ... masă. Zi ... soare afară, zi ... primăvară. O rază ... soare se strecoară ... geam.

(Dumitru Matcovschi)

5. Leagă între ele cuvintele din colonițe cu ajutorul cuvintelor de legătură potrivite. Alcătuieste și scrie propoziții cu unele din îmbinările de cuvinte formate.

flori	tei	ciuperci	masă
flori	grădină	ciuperci	coș
flori	masă	ciuperci	frunze

6. Leagă cu ajutorul cuvintele de legătură, cuvintele din colonițe și alcătuieste propoziții cu unele din ele.

ariciul	pădure	carte	povești
creioane	penal	elev	clasa a 2-a
caiet	dictări	caiet	limba română

7. Citește și spune care e tema textului. Copiază cuvintele de legătură împreună cu cuvintele pe care le leagă. Observă ce denumesc cuvintele scrise.

NOAPTEA ÎN CÂMP

Soarele se ascunde după pădure. Umbre întunecate se aștern pe pajiști. În locul soarelui pe cer se înalță luna. Albă, ea presoară pe întreaga pajiște praf de argint. Florile par altele. Printre firele de iarbă se plimbă licurici. Cântă țârâiecii.

* pajiște – loc acoperit cu iarbă mărunță și deasă.

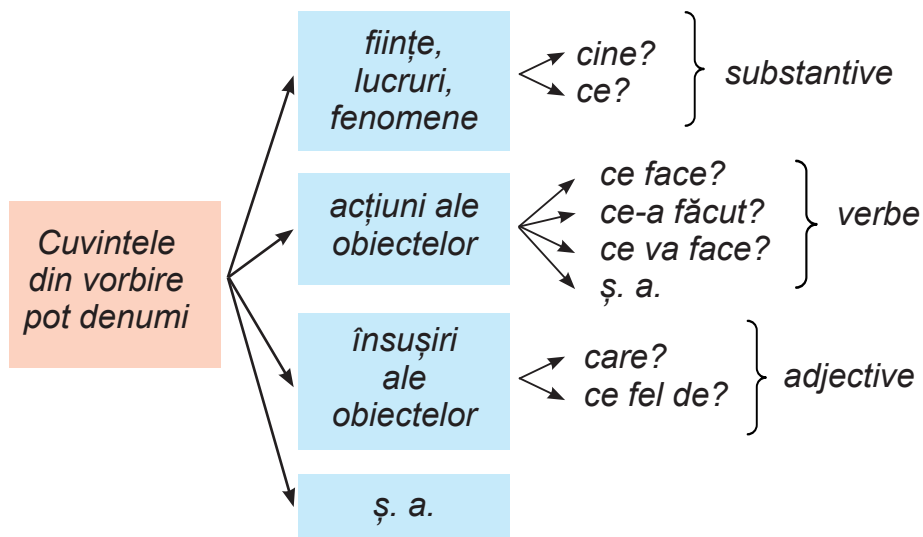
8. Citește. Pune întrebări și completează propozițiile cu cuvintele de legătură: *la, cu, pe, de, spre*.

Noi locuim ... etajul nouă. Avem un balcon mare ... ieșirea ... stradă. De ... balcon se vede o bucată bună ... oraș. Ce frumos e să privești ... aici noaptea! Mie și lui Cornel tare ne mai place să ne jucăm ... balcon. Balconul e ba vapor, ba avion, ba un palat strașnic, păzit ... zmei ... douăsprezece capete.

GENERALIZARE

1. Povestește cu ajutorul schemei ce ai aflat până acum despre cuvintele din vorbirea noastră. Dă exemple.

2. Copiază cuvintele în patru coloane după cum e arătat mai jos.

Cosmonaut, în corabie, a ateriza, cosmic, pe, cosmodrom, a zbura, albastru, roșietic, a lucra, pe deasupra, pământ, și, dar.

Denumiri de obiecte (substantive)	Denumiri de acțiuni (verbe)	Denumiri de însușiri (adjective)	Cuvinte de legătură

- ◆ Spune prin ce se aseamănă și prin ce se deosebesc aceste cuvinte.

3. Citește și răspunde la întrebările:

- Ce părți de vorbire cunoști?
- Ce arată substantivul? Dar verbul și adjectivul?
- La ce întrebări răspund numele de ființe, de lucruri și de fenomene ale naturii? Dă exemple.
- La ce întrebări răspunde verbul? Dar adjectivul? Dă exemple.
- La ce ne servesc cuvintele de legătură?

VII. PĂRȚILE DE PROPOZIȚIE

GRUPUL PRINCIPAL DE CUVINTE

1. Citește enunțurile:

1. Lunca a înverzit.
2. Copiii voioși au ieșit la joacă.
3. Pomii îmbracă haine noi .

◆ Pune pentru fiecare propoziție câte două întrebări.

Exemplu:

Întrebări:

Răspunsuri:

1. Despre cine este vorba în prima propoziție? (Luncă)
2. Ce se spune despre luncă? (a înverzit)

Notă! Răspunsurile reprezintă **grupul principal de cuvinte** al propoziției.

◆ Găsește grupul principal de cuvinte din celelalte propoziții date (2 și 3).

Grupul principal de cuvinte se află cu ajutorul întrebărilor: **«Despre cine se vorbește în propoziție?»** și **«Ce se spune despre...?»**

2. Găsește grupul principal de cuvinte în următoarele enunțuri:

- A răsărit ghiocelul.
- Pâraiele umflate curg cu repeziciune.
- Gâzele nu se văd încă.
- Un iepure fricos a sărit dintr-o tufă.
- Berzele s-au întors la cuiburile lor.

3. Selectează și scrie în locul punctelor cuvinte potrivite ce răspund la întrebarea «Ce se spune despre...?»

Un câine ... un os în gură. El ... pe un drum de țară. Deodată ... cu un alt câine. Celălalt câine ... și el un os în gură. Câinele nostru ... osul său în drum. Apoi ... după celălalt câine. Așa ... câinele fără nici un os.
(a rămas, ține, se ia, lasă, merge, are, se întâlnește)

4. Află despre cine sau despre ce se vorbește în aceste propoziții (subiectul)? Și ce se spune despre subiect, găsește predicatul.

- Țara noastră se numește Ucraina.
- Crizantemele înfloresc toamna.
- Mama mi-a cumpărat o carte cu povești.
- Doamna ne învață lucruri interesante.

4. Schimbă ordinea cuvintelor în propoziții după model:

- Cerul s-a acoperit cu nori.
- Fetița scrie frumos.
- Veverița adună alune.

Exemplu: Cerul s-a acoperit cu nori.
S-a acoperit cerul cu nori.
Cu nori s-a acoperit cerul.

6. Subliniază cu o linie cuvintele care arată *despre cine?* sau *despre ce?* se vorbește în propoziție.

larba se clătina în bătaia vântului. Ici-colo floricelele de pădăie brodau covorul pajiștii cu galben. Câte un fluture, tentat de frumusețea florilor, poposea pentru odihnă. Aripioarele lui multicolore îi încântau privirea.

SUBIECTUL

Partea principală de propoziție care arată cine face acțiunea și răspunde la întrebările *despre cine?* sau *despre ce?* se vorbește în propoziție se numește **subiect**. Subiectul se subliniază cu o linie.

1. Așează cuvintele în așa fel, încât să formezi propoziții. Pune întrebările corespunzătoare și subliniază subiectele.

- într-o, trăia, colibă, Grivei.
- este, mare, Ion Creangă, un, povestitor.
- coase, Maria, o, rochie.

2. Completează propozițiile de mai jos cu subiecte potrivite.

... merg la școală. ... le-a explicat o lecție nouă. Pe bănci ... stau închise. ... deschid caietele. ... scriu tema nouă.

3. Alcătuieste propoziții în care cuvintele: **pisică, zăpadă, lună** să arate *despre cine?* sau *despre ce?* se vorbește în propoziție.

4. Completează propozițiile cu cuvinte ce răspund la întrebările: *despre cine se vorbește în propoziții?* *despre ce?*

..... au înflorit.

Despre ce?

..... dispăru în desișul pădurii.

despre cine?

..... s-a acoperit cu nori.

despre ce?

..... lumina noaptea.

despre ce?

5. Alege forma corectă a subiectului și scrie propozițiile:

De patru zile, **ploile / ploaia** n-a mai încetat.
Turma / Turmele de oi se întorceau de la munte.
Se îngâna **ziua / zilele** cu noaptea.
Inima / Inimile băteau de emoție.

6. Transcrie textul. Subliniază grupurile principale de cuvinte:

Pădurea este o cetate veche.
Oamenii ocrotesc pădurile. Ei îngrijesc și de animale. În păduri trăiesc lupi, urși, veverițe.

Păsărelele se hrănesc cu omizi. Ele sunt prietenii plantelor.

Copiii sădesc pomi. În grădini cresc flori și legume.

Noi ocrotim florile.

PREDICATUL

Partea principală de propoziție care arată *ce se spune despre subiect* se numește **predicat**.

Predicatul răspunde la întrebările: *ce face subiectul? ce se spune despre subiect?*

Predicatul se subliniază *cu două linii*.

1. Stabilește corespondența subiect – predicat și formează propoziții:

Copiii	→	Strălucesc
Stelele		a reînviat
Frunzele		se joacă
Natura		Ciripesc
Păsările		au îngălbenit

2. Continuă propozițiile folosind cuvinte-acțiuni care exprimă semnele primăverii.

Pădurile Albinele
Livezile Fluturii
Cucul Ghiocelii
Iarba Miei

3. Găsește partea de propoziție care arată ce se spune despre ființa sau lucrul din fiecare propoziție.

Model: Ionel se află în pădure.

Ce se spune despre Ionel?

- Lenuța adună ciuperci.
- Lucica își petrece vacanța în sat, la bunici.
- Bunicii au o grădină mare și frumoasă.
- Seara toți se așează la masă mulțumiți.

4. Transcrie următoarele propoziții, păstrând numai părțile principale de propoziție.

Model:

Sub o frunză s-a ascuns ariciul. —> Ariciul s-a ascuns.

- Trecu în zbor cârdul de rațe.
- Mingea roșie stă sub pat.
- Mama îl sărută dulce pe băiat.

5. Privește desenul. Alcătuieste enunțuri scurte cu acțiuni din imagini. Găsește predicatul:

Bunica citește.

- Despre cine se vorbește în propoziție?

La ce întrebare răspunde cuvântul bunica?

- Ce se spune despre bunica?

La ce întrebare răspunde cuvântul citește?

Notă! Propoziția poate avea numai un singur predicat.

6. Subliniază părțile principale de propoziție:

Nicușor a plecat la bunicii săi. El admiră frumusețile locului. Bunicii se bucură nespus de mult. Acum ei au ajutor prețios la treburile gospodărești. Uneori bătrânii îi povestesc nepotului întâmplări de demult.

7. Completează propozițiile, scriind cuvintele din paranteze la forma cerută.

- Pasărea (ce face?) spre apus. (a zbura)
- Din tei (ce fac?) flori parfumate. (a cădea)
- Radu (ce va face?) o carte interesantă. (a citi)
- Soarele (ce făcea?) pe bolta senină a cerului. (a străluci)
- Pisiul (ce făcea?) mirat zborul fluturului. (a urmări)

◆ Subliniază subiectul și predicatul.

8. Completează cu predicate potrivite:

lepurele prin pădurea deasă.
Ghiocelul căpșorul din zăpadă.
Avioanele pe cerul albastru.
Spre seară, copiii acasă.
Eu cu plăcere lecțiile.

PĂRȚILE SECUNDARE ALE PROPOZIȚIEI

Propoziția, pe lângă părțile principale, poate avea și **părți secundare**.

Unele lămuresc subiectul, iar altele predicatul.

1. Alcătuieste propoziții numai din subiecte și predicate. Subliniază subiectul și predicatul. Folosește-te de imagini.

Întreabă-te:

- ▶ Despre cine voi comunica în propoziție?
- ▶ Ce vreau să spun despre subiect?
- ▶ În ce ordine voi scrie cuvintele în propoziție?
- ▶ Ce semne de punctuație voi pune la sfârșitul propoziției?

2. Citește propozițiile. Găsește în fiecare, cu ajutorul întrebărilor, subiectul și predicatul.

- Sora învață.
- Sora Ninei învață.
- Sora Ninei învață la institut.

- ✓ *Ce ai observat?*
- ✓ *Cine face acțiunea în propoziția întâia?*
- ✓ *Dar în cealaltă propoziție?*
- ✓ *Ce este cuvântul **sora** ca parte de propoziție?*
- ✓ *Ce acțiune face **sora** în propoziția întâia, a doua, a treia?*
- ✓ *Ce este cuvântul **învață** ca parte de propoziție?*
- ✓ *Pentru ce s-au inclus în propoziție celelalte părți?*
- ✓ *Ce parte de propoziție lămurește cuvântul **Nina**?*
- ✓ *Ce parte de propoziție lămurește cuvântul **la institut**?*

- 3.** Transcrie textul. Subliniază părțile principale. De la subiect sau de la predicat pune întrebări și găsește părțile secundare.

DE ZIUA ONOMASTICĂ

Anuța a împlinit opt ani. Copiii au felicitat-o. Nina i-a dăruit un ursuleț de pluș. Pavel i-a adus un buchet de flori. Angela și Marcela au interpretat un cântec.

- 4.** Alcătuieste un text despre ziua de naștere a prietenului sau prietenei tale și despre impresiile pe care ți le-a lăsat această sărbătoare. Te poți folosi de planul de mai jos:

- Cine și când m-a invitat la ziua sa de naștere?
- Ce cadou i-am pregătit?
- Cum s-a desfășurat sărbătoarea?
- Ce impresie mi-a lăsat sărbătoarea?

- 5.** Completează spațiile cu cuvinte corespunzătoare întrebărilor:

- Oamenii (ce fel de?)..... muncesc de zor.
- Elevul (care?).... ia note (ce fel de?).....
- Crina culege flori (ce fel de?)
- Iepurașul (care?) s-a ascuns în tufiș.

- 6.** Completează spațiile cu cuvinte corespunzătoare întrebărilor:

- Vântul suflă (cum?).....
- Rândunelele se întorc (unde?) lor.
- (Când?) pomii dau în floare.

- 7.** Copie propozițiile. Subliniază părțile principale. Găsește prin întrebări și părțile secundare.

Mama vine de la piață. Ea a făcut o mulțime de cumpărături. Nelea o întâmpină. Ea apucă de coș.

Cumpărăturile devin mai ușoare. Mama se bucură. Nelea e fetiță cu suflet!

PROPOZIȚIA SIMPLĂ (NEDEZVOLTATĂ)

1. Formează propoziții după model și scrie-le:

Vântul	fuge.
Căprioara	apare.
Cornul	șuieră.
Soarele	se auzea.
Ploaia	se arăta.
Curcubeul	încetează.

◆ Subliniază părțile principale ale propoziției.

2. Selectează propozițiile alcătuite numai din părți principale.

- Copiii aleargă.
- Eu citesc.
- Ursul mormăie.
- A apărut o luminiță la răsărit.
- Trenul a plecat din gară.
- Pe o creangă se află o veveriță.

Propozițiile **simple** sunt de două feluri: **nedezvoltate** și **dezvoltate**.

Propozițiile **simple** sunt alcătuite numai din **subiect** și **predicatul** (sau **numai din predicatul**).

◆ Transformă propozițiile rămase în propoziții simple.

3. Transformă următoarele propoziții în propoziții simple:

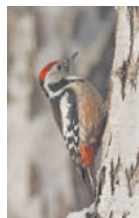

- Pisica mănâncă șoareci.
- În curând, soarele apune.
- Razele soarelui încălzesc pământul.
- Mama spală rufele.

4. Alcătuieste propoziții simple folosind cuvintele:

porumbel, găină, pădure, iarbă, ciocănitoare.

5. Recunoaște și transcrie propozițiile simple din textul de mai jos:

«A sosit bunica. Ea ne aduce de fiecare dată fructe și legume proaspete.

Toți ne bucurăm.

Andreea întreabă:

— Ce mai este pe la țară, bunico?

— A plouat. A plouat mult. Apa bălțește.

— Au fost inundații?

— Nu au fost la noi. Ne-a ferit Dumnezeu.

O ascultăm cu atenție. Ea ne vorbește până seara târziu despre noutățile de la ea din sat.»

PROPOZIȚIA DEZVOLTATĂ

Propozițiile dezvoltate, pe lângă **subiect** și **predicat**, mai au și alte părți de propoziție (**părți secundare de propoziție**).

1. Transformă propozițiile dezvoltate în propoziții simple și scrie-le:

Exemplu: Ionel vorbește. El ...

E ora de matematică.

Ionel vorbește convingător. El a învățat bine lecția. Colegii îl ascultă cu atenție. Ei se bucură de succesele colegului.

Toți elevii muncesc cu spor. Ei se ajută reciproc.

2. De la propozițiile simple, formează propoziții dezvoltate, adăugând alte cuvinte:

Soarele apune. Cerul se înnorează. Furtuna se apropie. Marea se posomorăște. Valurile se ridică. Întunericul se lasă. Stelele se ivesc. Furtuna se potolește. Se lasă liniștea.

3. Selectează și scrie doar propozițiile dezvoltate:

- Bunica a cules legume proaspete.
- Cerul este acoperit cu nori de ploaie.
- Vântul adie.
- Se ivește luna.
- Noi am citit cărți captivante.
- Au venit bunicii la noi.

4. Formează propoziții dezvoltate în care subiectele să fie:

puișorul, elefantul, avionul, școala, copacii, cuiburile, pisica.

5. Scrie propoziții dezvoltate în care predicatul să fie:

au văzut, va culege, cântă, plâng, se supără, vor pleca.

6. Dezvoltă enunțurile după modelul dat:

- Vântul bate.*
- Vântul năprasnic bate.*
- Vântul năprasnic bate cu putere.*

- Bunica coase.
- Mama spală.
- Soarele încălzește.

7. Completează propozițiile:

- Copilul se descurcă (cum?)
- Lenuța frecventează (ce?)
- (Când?) ... ursul doarme (unde?)
- Cocostârcul se plimbă (unde?) ... (cum?)
- Elevul respectuos este lăudat (de cine?)

RECAPITULARE

1. Aduagă la următoarele propoziții părți secundare.

Andreea desenează.
Începe filmul.
Copacii se apleacă.

Învață copiii.
Cerul se luminează.
Copiii se joacă.

2. Completează enunțurile cu părți secundare de propoziție, în locul întrebărilor. Subliniază părțile principale.

Pisica (a cui?)..... are ochii (ce fel de?)
(De unde?) a apărut soarele (ce fel de?)
Ursul (care?) mănâncă (ce?) (ce fel de?)
(Unde?) copii (ce fel de?) cântă (ce?)... (ce fel de?)... .

3. Subliniază cu o linie văluroasă cuvintele ce răspund la întrebările care? sau ce fel de?

- Rădăcinile adânci ale stejarului nu se tem de furtună.
- Puiul de căprioară alerga iute.
- Veverița are o scorbură încăpătoare.

4. Completează propozițiile cu subiectele care au fost omise:

..... și-au terminat de citit cărțile.

..... a ieșit din bârlog.

Pe pajiștea verde, pasc iarbă.

Pe cerul senin, zboară spre țările calde.

Sub sobă, toarce

În parcare, s-au adunat multe

5. Ordonează cuvintele date în propoziții și subliniază cu o linie subiectele și cu două — predicatul:

a) și-a; rândunica; făcut; streașina; cuibul; sub; casei.

b) zboară; din; albină; floare; în; floare.

c) își înalță; vârfurile; spre; brazii; cer.

d) trimite; spre; razele; soarele; călduțe; pământ.

ORTOGRAFIA CUVINTELOR SCRISE PRIN CRATIMĂ

SCRIEREA CUVINTELOR PRIN LINIUȚĂ (CRATIMĂ). GRUPUL DE CUVINTE **S-A** ȘI CUVÂNTUL **SA**

Se pronunță la fel dar se scrie:

sa – atunci când poate fi înlocuit cu *lui* sau *ei*;

s-a – când nu poate fi înlocuit.

1. Transcrie următoarele propoziții. Subliniază grupurile **s-a** — **sa**:

- Cornel s-a dus cu sora sa la film.
- Ioana s-a jucat până seara cu vecina sa Aura.
- Corina s-a împrietenit cu colega sa de bancă.

◆ Lămurește ortografia cuvintelor subliniate.

2. Transformă cuvintele din prima coloană după modelul dat. Alcătuieste propoziții cu cuvintele obținute.

se uită	s-a uitat
se joacă
se lovește
se plimbă

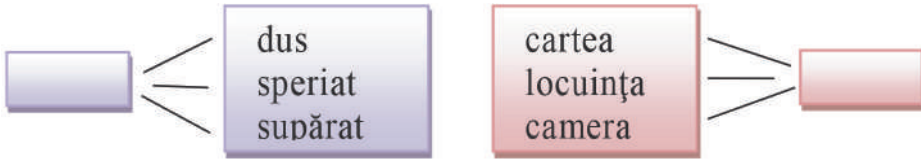

3. Transcrie propozițiile, utilizând varianta corectă:

Andrei **s-a** / **sa** bucrat, când sora **s-a** / **sa** l-a felicitat.
 Mihaela **s-a** / **sa** dus la teatru cu mama **s-a** / **sa**.
 Cornelia **s-a** / **sa** întors la bunica **s-a** / **sa**, când **s-a** / **sa** înserat.

4. Aduagă forma potrivită **sa** sau **s-a**:

5. Scrie forma potrivită, conform modelului:

acum (astăzi)

atunci (ieri)

• se odihnește	→	• s-a odihnit
• se duce	→	• ...
• se aude	→	• ...
• se supără	→	• ...
• ...	→	• s-a gândit
• ...	→	• s-a culcat
• ...	→	• s-a spălat

6. Transcrie textul folosind în locul punctelor **sa** ori **s-a**.

Scufița Roșie ... dus la bunica repezit și a îmbrățișat-o pe bunica ... , ... aplecat la coșuleț și a scos un cozonac.

— Scufița Roșie, ... întâmplat ceva, când ai mers prin pădure?

— Da, lupul ... apropiat de mine ca să afle unde locuiești.

(După Șarl Perro)

7. Alcătuieste propoziții cu trei grupuri de cuvinte din fiecare coloană de mai jos:

colega sa	s-a ofilit
floarea sa	s-a speriat
pisica sa	s-a împrietenit
cartea sa	s-a terminat
prietena sa	s-a întâlnit

8. Copiază propozițiile de mai jos. Înlocuiește **ei** sau **lui** cu cuvântul **sa**.

- Colega lui este o elevă exemplară.
- Ana a plecat la școală cu prietena ei.
- Pictura ei este foarte interesantă.

9. Alege forma potrivită a cuvintelor din paranteze:

Darius (*s-a/sa*) sculat foarte devreme. Locuința (*s-a/sa*) este lângă lac. Împreună cu tatăl și sora (*s-a/sa*) pleacă la pescuit. (*S-a/Sa*) întors către seară. Din căldarea (*s-a/sa*) a scos doi pești mărișori. Mama (*s-a/sa*)(*s-a/sa*) bucurat foarte mult.

GRUPUL DE CUVINTE **S-AU** ȘI CUVÂNTUL **SAU**

Se pronunță la fel dar se scrie:

sau — atunci, când poate fi înlocuit cu **ori**;

s-au — când nu poate fi înlocuit.

1. Transcrie următoarele propoziții. Subliniază **sau** și **s-au**.

- Copiii **s-au** pregătit pentru serbare?
- Eu voi cânta **sau** voi dansa, **sau** voi recita, încă nu știu.
- Mai rămâi **sau** mergi odată cu noi?
- Câte **s-au** întâmplat de atunci!

2. Transcrie propozițiile utilizând varianta corectă:

- Vom merge în excursie sau / s-au în tabără.
- Copiii sau / s-au pregătit foarte bine.
- Îmbraci tricoul sau / s-au bluzița?
- În acești ani ei sau / s-au certat, apoi sau / s-au împăcat și au devenit cei mai buni prieteni.

3. Completează cu **s-au** ori **sau**:

- Mihai va pleca la munte ... la mare.
- Colegii mei ... gândit să-mi facă o vizită.
- Norii ... înghesuit pe bolta cerească.
- Părinții ... întrebat dacă plec ... rămân.

4. Alcătuieste câte trei enunțuri în care să folosești **sau** și **s-au**.

5. Modifică forma cuvintelor, pentru a folosi liniuța de unire:

se → au supărat → s-au supărat
→ au bucurat → ...
→ au odihnit → ...
→ au liniștit → ...
→ au ivit → ...
→ au ascuns → ...

6. Scrie forma potrivită, conform modelului:

Acum — astăzi

Atunci — ieri

Ei, ele:

- se pregătesc → s-au pregătit → Copiii s-au pregătit de lecții.
- se joacă → ... → ...
- se ajută → ... → ...
- se gândesc → ... → ...

7. Completează cuvinte cu sens opus pentru:

bucurie **sau** tristețe ... **sau** ...
adevăr **sau** **sau** ...
lumină **sau** **sau** ...
harnic **sau** **sau** ...

8. Transcrie enunțurile următoare, corectând acolo, unde este cazul:

- Insectele sau trezit la viață.
- Pe pământ s-au în apă, viețuitoarele sau pregătit pentru o nouă viață.
- Copiii sau grăbit să ajungă primii în clasă.
- În pauză, elevii stau în clasă s-au în curte.
- Nu se știe dacă sau supărat s-au nu.

FOLOSIREA CRATIMEI ÎN GRUPURILE:

M-AM, M-AI, M-A, M-AȚI, M-AU, M-AȘ, M-AR

1. Citește. Fii atent la scrierea corectă a cuvintelor evidențiate și a explicațiilor din paranteze:

Ionel **m-a** (mă a) întrebat cum **m-am** (mă am) pregătit de lecție. Eu abia **m-am** (mă am) hotărât să-i răspund. Tu însă **m-ai** (mă ai) înțeles de la bun început. Voi **m-ați** (mă ați) apreciat după merit. Colegii **m-au** (mă au) felicitat.

- ◆ Copiază cuvintele scrise prin cratimă împreună cu primul cuvânt ce urmează după ele.

Reține!

Grupurile de cuvinte: **m-am**, **m-ai**, **m-a**, **m-ați**, **m-au**, **m-aș**, **m-ar** se scriu cu cratimă deoarece indică două cuvinte diferite care se rostesc printr-o singură silabă.

De exemplu:

- ▶ **(m)-am** spălat → (eu) am spălat (pe cine?) pe mine, mă;
- ▶ **(m)-ai** ajutat → (tu) ai ajutat (pe cine?) pe mine, mă;
- ▶ **(m)-a** învățat → (el, ea) a învățat (pe cine?) pe mine, mă;
- ▶ **(m)-ați** așteptat → (voi) ați așteptat (pe cine?) pe mine, mă;
- ▶ **(m)-au** văzut → (ei, ele) au văzut (pe cine?) pe mine, mă;
- ▶ **(m)-aș** duce → (eu) aș duce (pe cine?) pe mine, mă;
- ▶ **(m)-ar** lăsa → (el, ea, ei, ele) ar lăsa (pe cine?) pe mine, mă.

2. Ortografiază corect grupurile de cuvinte din paranteze:

Maria ... (mă a) invitat la ziua onomastică. Eu... (mă am) bucurat mult. După lecții... (mă am) dus să cumpăr flori. (Mă au) însoțit și colegii. Sunt fericită!

3. Citește textul. Explică întrebuințarea cratimei:

Eu **m-am** născut mai mult de dragul mamei. Să vadă cu ochii ei că nu în zadar **mi-a** dat viață și **m-a** crescut.

Am trăit și trăiesc mai mult de dragul Patriei. Să vadă că nu în zadar **m-a** învățat.

(După Grigore Vieru)

4. Transcrie enunțurile. Observă care cuvinte se rostesc la fel, dar se scriu diferit. Din câte cuvinte este alcătuit grupul **m-ai**?

1. — Tu **m-ai** întrecut la învățătură. Întotdeauna răspunzi **mai** bine decât mine.

2. Liliacul înflorește în **mai**.

Notă! Cuvintele evidențiate din structurile: **m-ai** întrecut, **mai** bine și luna **mai** sunt cuvinte ce se rostesc la fel, dar se scriu diferit.

5. Transformă grupurile de cuvinte după modelul următor:

mă bucur → **m-am bucurat**;

mă înveți , mă cheamă; mă supărați; mă ocrotesc.

6. Citește și transcrie grupurile de cuvinte din colonițele următoare:

m-ai găsit

mai frumos

luna mai (florar)

m-ai văzut

mai bine

un mai (măciucă)

m-ai așteptat

mai mult

mai (vii)

◆ Explică sensul fiecărei îmbinări de cuvinte.

7. Transformă propozițiile după modelul de mai jos. Transcrie-le.

Model:

Mă pregătesc pentru lecții. M-am pregătit pentru lecții.

- Mă grăbesc la școală.
- Eu mă plimb prin parc.
- Radu mă cheamă la joacă.
- Prietenii mă ajută.
- Ionel mă invită la film.

FOLOSIREA CRATIMEI ÎN GRUPURILE DE CUVINTE: L-AM, L-AI, L-AȚI, L-AU, L-AR, L-AȘ

1. Citește. Pune întrebări, după model. Din câte cuvinte e alcătuit *l-a*. Cum crezi, de ce este scris prin liniuță?

Vântul a vrut să se ascundă în grâu, să nu-l vedem noi. Grâul *l-a* înghimpat cu mustățile. Vântul a ieșit din grâu și fuge în urma mașinii.

(Spiridon Vangheli)

Model: Pe cine am întâlnit? — Pe dânsul, pe el îl, l.

Grupurile de cuvinte *l-am*, *l-ai*, *l-ați*, *l-au*, *l-aș*, *l-ar*, se scriu cu cratimă deoarece indică două cuvinte diferite care se rostesc printr-o singură silabă.

2. Transcrie exemplele. Subliniază cuvintele scrise prin cratimă.

- Eu l-am întrecut pe Sandu la alegeri.
- Tu l-ai ajutat pe Marian să rezolve problema.
- Bunicul l-a îmbrățișat pe nepotul său.
- Voi l-ați ascultat pe domnul profesor.
- Colegii l-au aplaudat pe Mihai.
- Eu l-aș invita pe Marcel la teatru.
- Manole l-ar lua în excursie pe fratele său.

3. Completează exemplele, folosind în locul punctelor cuvintele potrivite.

Eu **I(am)** vizitat pe Ionel.

Tu **I(ai)** ...

Ei **I(a)** ...

Voi **I(ați)** ...

Ei **I(au)** ...

4. Alcătuieste cu cuvintele de mai jos mai întâi îmbinări de cuvinte, apoi propoziții.

I-am ...; I-ai ..., lai ...; I-a ..., la ...; I-ați ..., ... lați; I-au ..., ... Iau.

Model: I-am întâlnit. La Artek I-am întâlnit pe prietenul meu.

- ◆ Explică cum ați procedat.
- ◆ Compară după sens și scriere cuvintele ce se aseamănă la rostire.

5. Citește. Scrie corect cuvintele evidențiate. Explică de ce unele cuvinte se scriu prin liniuță, iar altele — împreună.

— Nu **I(ai)** văzut pe Andrei? **I(a)** întrebat Dumitru **I(a)** despărțire pe Vasilică.

— Andrei stă **I(a)** pat. Toată noaptea mama i-a ținut comprese. Dimineața **I(au)** internat la spital.

SCRIEREA CUVINTELOR:

MI-I ȘI MII, MIE ȘI MI-E, VII ȘI VI-I

1. Citește și observă scrierea cuvintelor evidențiate:

Mie nu **mi-e** (îmi este) frică de nimic de păianjen.

Mama are o **mie** de griji.

Mii de fluturi zboară peste deal.

Mi-i (îmi este) cald atât de tare.

Când grupul de cuvinte **mi-e**, poate fi înlocuit cu cuvintele **«îmi este»**, atunci el se scrie prin cratimă. Cuvântul **mii** se scrie legat, când arată numărul miilor. De exemplu: două **mii**, trei **mii** ș.a.

2. Transformă după model:

Model: **Mi-e** dor de tine.

Îmi este dor de tine.

Mi-e bine acum. Mi-e foame de nu te văd.

3. Răspunde la întrebări după model:

Model: **Îți** întoarce piscoii?

Mi-i întoarce.

Îți hrănește puișorii? Îți aduce papucii?

4. Citește și observă scrierea cuvintelor evidențiate:

Mergem în **vii** să culegem struguri.

Mâine să **vii** la mine. Sunt frumoase gardurile **vii**. Acum **vi-i** vremea să învățați. **Vi-i** teamă de foc?

5. Pune întrebări corespunzătoare, folosind grupul **vi-i**:

— Nu, ne este frig.

— _____ ?

— Nu ne este foame.

— _____ ?

— Ne este bine aici.

6. Alege varianta corectă:

Pe cer lucesc **mi-i/mii** de stele.

Mi-i/mii lehamite de atâta sfadă.

Mi-i/mii brațul mic, făptura **mi-i/mii** mărunță.

Mi-i/mii de peștișori se țineau după domniță.

Mie/mi-e dor de tine, mamă!

Vreau să citesc o **mie/mi-e** de povești.

SCRIEREA CUVINTELOR: NE-A ȘI NEA, NEAM ȘI NE-AM

1. Citește și observă scrierea cuvintelor evidențiate:

Nea Costică **ne-a** invitat la masă. A căzut un fulg de **nea**.
Ne-am învățat să desenăm. Ionel este **neam** cu mine.

Când grupurile de cuvinte **ne-a** și **ne-am**, pot primi întrebările: **ce-a făcut?** și **ce-am făcut?**, atunci ele se scriu prin cratimă. În celelalte cazuri se scriu fără cratimă.

2. Completează cu **nea** sau **ne-a**:

- Din cer cad fulgi pufoși de
- Ieri am fost în grădină la Grigore.
- Mama adus o farfurie cu cireșe coapte.
- speriat puțin furtuna.
- Bunicul arătat cum cad pe pământ fulgii de

3. Completează coloana după modelul dat și alcătuiește propoziții:

ne cheamă → *ne-a chemat* → *Primăvara ne-a chemat în crâng.*

ne ajută → ... →

ne întâlnește → ... →

ne aude → ... →

4. Unește expresiile cu sens apropiat:

ne-a bătut la cap	ne-a găsit
ne-a dat de știre	ne-a enervat
ne-a scos din minți	ne-a anunțat
ne-a dat de urmă	ne-a stresat

5. Completează cu *neam* sau *ne-am*:

- ... întâlnit pe stradă cu doamna învățătoare.
- Suntem un ... de oameni harnici și cinștiți.
- ... dus la un ... de la țară.
- Ieri ... distrat la spectacol.
- ... supărat, deoarece nu au trecut pe la noi.

6. Completează după modelul dat:

ne ducem	→	ne-am dus
ne uităm	→	...
ne bucurăm	→	...
ne jucăm	→	...
ne plimbăm	→	...

7. Alcătuieste enunțuri, folosind expresiile:

„ne-am dat de-a dura”, „ne-am adus aminte”, „ne-am luat la ceartă”, „ne-am spus amarul”.

8. Alege varianta corectă:

În livadă

(*Nea/Ne-a*) surprins priveliștea minunată din livadă. Pomii erau îmbrăcați în haină albă ca de (*nea/ne-a*).

A început să adie un vântuleț ușor. Petalele florilor ne-au invitat și pe noi la valsul primăverii.

Deodată vântul s-a oprit, iar petalele s-au așternut la pământ.

(*Nea/Ne-a*) Vasile, livădarul, (*nea/ne-a*) zâmbit și (*nea/ne-a*) întrebat:

– A nins cu fulgi de (*nea/ne-a*)?!

Cu toții (*neam/ne-am*) bucurat de această frumusețe.

FOLOSIREA CRATIMEI ÎN CUVINTELE: ÎNTR-UN, ÎNTR-O, ÎNTR-UNA, DINTR-UN, DINTR-O, DINTR-UNA

1. Citește enunțurile. Observă scrierea cuvintelor evidențiate:

Mariana și Ionela au intrat **într-o** pădure. **Într-un** brad au zărit o veriță. Ghemotocul roșcat sărea **dintr-o** creangă în alta. **Dintr-un** stejar a zburat o ciocănitoare. **Într-un** moment de neatenție, Mariana s-a lovit la picior.

Într-o asemenea plimbare, trebuie să fii atent pe unde calci!

Cuvintele: *într-un*, *într-o*, *într-una*, *dintr-un*, *dintr-o*, *dintr-una* se scriu prin cratimă.

▶ *într(e) un* — *într-un*

▶ *într(e) o* — *într-o*.

La fel și *dintr-o*, *dintr-un*.

2. Citește și scrie corect cuvintele:

într(o) dimineață, s(a) spălat, i(a) scris, sora s(a), l(a) vie, s(au) mărit, l(a) întrebat, mi(ai) luat, m(am) pornit, dintr(o) săritură.

◆ Alcătuieste propoziții cu unele cuvinte scrise prin liniuță.

3. În locul punctelor pune cuvintele din paranteze și copie textul.

(*într-o*, *s-a*, *i-a*, *într-un*)

Norul făcea amiaza ... vârf de munte. Soarele ... încălzit capul. Încetul cu încetul norul ... prefăcut în bulgărași albi.

Ei se topeau treptat ca niște bucățele de unt ... ceașcă albastră.

Soarele a fâlfâit din aripi și ... înălțat deasupra norilor.

(V. Prohin)

4. Completează enunțurile date cu: *într-o*, *într-un*, *dintr-o*, *dintr-un*.

- Am mers la râu zi de vară.
- Sunt mai multe silabe..... cuvânt?
- A căzut o pară..... păr.
- M-am întorscălătorie.

5. Completeză enunțurile date cu: *dintr-o* și *dintr-un*.

Am rupt o foaie ... carte. Am scos apă ... fânână. Am băut lapte ... pahar. Am adus ghiocei ... poiană. ... cuvânt s-a supărat. ... floare iese fructul.

6. Unește, după înțeles, ortograma cu cuvântul potrivit:

într-o
într-un

caiet
lucrare
seară
parc

7. Alege ortograma corectă:

Într-o / într-un copac sunt multe vrăbiuțe.
Noi ne-am dintr-o / dintr-un excursie.
Irina locuiește într-o / într-un casă vecină.
Irina a ieșit dintr-o / dintr-un bloc vecin.

8. Completează cu grupurile de cuvinte din paranteză:

(*dintr-o colivie, într-o oră , elevi într-o, într-un magazin*)

Eu nu pot face totul
Peștii ... s-au ascuns printre plante.
Au mai rămas puțini ... clasă.
Veruța a intrat
... au zburat doi porumbei.

CUPRINS

I. Recapitulare

Fonetica: Sunetul vorbirii. Literele	4
Alfabetul	4
Silaba. Despărțirea cuvintelor în silabe	6
Sunetul și litera. Vocale și consoanele	7

II. Ortografia grupurilor de litere și cuvinte

Sunetul și literele î și â	9
Pronunțarea și scrierea corectă a grupurilor de sunete (litere) ia, ea și ie	11
Grupul de sunete (litere) ie. Sunetul și litera e	13
Grupurile de sunete oa, ua, uă	14
Grupurile de sunete ce, ci, che, chi	16
Grupurile de litere ge, gi, ghe, ghi	19
Pronunțarea și scrierea grupurilor de sunete cs și gz care se scriu prin litera x	21
Sunetul (litera) m înainte de b și de p	23
Consoanele duble cc, nn, rr, ss	24
Vocalele duble ee, ii, oo, uu	26
Sunetul și litera i la sfârșitul unor cuvinte	27

III. Textul

Noțiune despre text (în versuri, în proză)	30
Titlul textului	32
Cum determinăm tema și ideea textului	35
Textul cu dialog . Semnele de punctuație	37
Textul povestire (narațiunea)	39
Textul descriere	41

IV. Cuvântul. Sensul lexical al cuvântului

Cuvântul. Alcătuirea și sensul cuvintelor	43
---	----

Cuvinte cu sens asemănător. Sinonime	44
Cuvinte cu sens opus. Antonime	46

V. Propoziția. Intonarea propoziției

Propoziția. Litera mare (majusculă) la începutul propoziției	47
Felurile propozițiilor după scopul comunicării	49
Propoziția enunțiativă. Punctul	50
Propoziția interogativă. Semnul întrebării (?) la sfârșitul propoziției interogative	51
Propoziția exclamativă. Semnul exclamării (!) la sfârșitul propoziției exclamative	52
Virgula	54
Două puncte (:)	55
Linia de dialog	56
Recapitulare	58

VI. Cuvântul. Sensul gramatical al cuvântului

Ce este cuvântul ? (cuvântul ca parte de vorbire)	61
Cuvinte ce denumesc ființe, lucruri și fenomene ale naturii (substantivul)	64
Substantive comune și substantive proprii	66
Cuvintele care arată un obiect și cuvintele care arată mai multe obiecte (numărul substantivului)	70
Genul substantivelor	72
Cuvinte care denumesc însușiri de obiecte (adjectivul) .	74
Însușirea unui obiect sau a mai multe obiecte (numărul adjectivului)	76
Acordul obiectului cu însușirea lui	79
Cuvinte ce denumesc acțiuni (verbul)	81
Acțiuni ce se petrec în prezent, trecut și viitor (timpul verbului)	84
Scrierea verbului sunt	87
Pronumele personal	89

Persoana și numărul pronumelui	92
Cuvinte de legătură	93
Generalizare la tema: sensul gramatical al cuvântului ...	96

VII. Părțile de propoziție

Părțile principale ale propoziției	97
Subiectul	99
Predicatul	100
Părțile secundare ale propoziției	103
Propoziție simplă (nedezvoltată)	105
Propoziția dezvoltată	107
Recapitulare	109

VIII. Ortografia cuvintelor scrise prin cratimă

Scrierea grupului de cuvinte s-a și cuvântului sa	110
Scrierea grupului de cuvinte s-au și cuvântului sau ...	113
Folosirea cratimei în grupurile: m-am, m-ai, m-a, m-ați, m-au, m-aș, m-ar	115
Folosirea cratimei în grupurile de cuvinte: l-am, l- ai, l-a, l-ați, l-au, l-ar, l-aș	117
Scrierea cuvintelor: r mi-i și mii, mie și mi-e, vii și vi-i	118
Scrierea cuvintelor: nea, ne-a, neam, ne-am	120
Folosirea cratimei în cuvintele: într-un, într-o, într-una, dintr-un, dintr-o, dintr-una	122

Навчальне видання

Пілігач Олена Георгіївна
Магас Ганна Іванівна
Скрипа Олена Костянтинівна

Румунська мова та читання

Підручник для 2 класу з навчанням румунською мовою
закладів загальної середньої освіти

(у 2-х частинах)

Частина 1

Рекомендовано Міністерством освіти і науки України

Видано за державні кошти. Продаж заборонено

Румунською мовою

Зав. редакцією *М.С. Товарницька*
Редактор *М.С. Товарницька*
Координатор-рецензент *О.К. Никифорок*
Художній редактор *І.Б. Шутурма*
Коректори *З.Д. Лункашу, Т.С. Кіцак*
Художник *Т.С. Чернишева*

Формат 70x100 ¹/₁₆.
Ум. друк. арк. 10,368. Обл.-вид.арк. 6,04.
Тираж 2712 пр. Зам. № 49П

Державне підприємство
«Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Світ»
79008 м. Львів, вул. Галицька, 21

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4826 від 31.12.2014
www.svit.gov.ua; e-mail: office@svit.gov.ua, svit_vydav@ukr.net

Друк ТДВ «Патент»
88006 м. Ужгород, вул. Гагаріна, 101
Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК № 4078 від 31.05.2011